

Handwritten notes and signatures at the top right of the page.

ELŐFIZETÉS

ELŐFIZETÉS:
 Egy évre 24 korona.
 Három évre 60 korona.
ELŐFIZETÉS:
 Egy évre 28 korona.
 Három évre 72 korona.
ELŐFIZETÉS:
 Egy évre 32 korona.
 Három évre 96 korona.
ELŐFIZETÉS:
 Egy évre 36 korona.
 Három évre 108 korona.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 857.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
 József főherceg-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1910.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, szeptember 3.

Mai számunk főbb közleményei:

- Rendelet a népszámlálásról.
- A szépség szigetel.
- A megrágalmazott aradi orvos.
- Félévig a dísznóiban
- Elmarad az aradi orvoskongresszus.
- A kolera.
- A kulturpalota építése.
- Utcakeresztelő után.
- Leánykereskedő a nagyváradi vasutállomáson.
- Itéletlenség mindenfelé.
- Tarkaságok.

A visszaszívott ingyenesség.

Arad, szeptember 2

Vásári sátrak tréfái közé tartozik, hogy a bemenet szabad, a kimenet előtt azonban husz pénzt kell fizetni. Majdnem így festene, ha Arad városa a kultuszminiszteriumnak tegnapi érkezett leírata értelmében eselőkédnek. Az elemi iskolákba a beiratkozás ingyenes, — a padok használatáért azonban a régi tandíjat meg kell fizetni. A polgármesternek igaza van, a mikor ennek a rendeletnek végrehajtását megtagadja; igaza van abban is, hogy a tandíjszedés helyett az állami kárpótlást követeli s ha megessék az a szokatlan dolog, hogy a város a kárpótlásért az állam ellen pört indít, a közigazgatási bíróság a városnak ad igazat. Az ingyenes népoktatás kötelessége minden kulturállamnak. A legkevésbé, a mit az ország lakóinak azok közvetlen és közvetett adójáért, vér-

adójáért, közmunkájáért és egyéb szolgáltatásai ellenében adhat: az irni-olvasni tudás esekély műveltsége. Elég szomorú, hogy a dreadnought-ok, az új tarack-ágyuk és az új csukaszürke egyenruhák beszerzése előbbre való volt ennél és az azokra fordított milliárdok miatt nem jutott pár millió az ingyen iskolázásra. Sőt úgy látszik, most se igen telik. Legátább nem látszik valószínűnek, hogy a miniszterium különös intézkedésének a financiai kérdésnél egyéb okai lennének. De ha már egyszer törvényben van az ingyenes népoktatás, azon rendelettel változtatni nem lehet és nem szabad, nehogy a törvénybe vetett bizalom, a törvények komolyan vovése szenvedjen általa.

Valószínű, hogy Apponyi Albert gróf, abban az önfelédtt érzésben, a melylyel ennek a népszerű reformnak dicőségét átörözte, nem gondolt arra, hogy fedezetet keresen az elmaradt jövédelmek pótlására, az iskolafőntartók részére adandó kárpótlás biztosítására. Egyébként az is hírlott, hogy a reform keresztüvitelénél nem is annyira az iskolázás ingyenessége volt a főcél, mint az, hogy a felekezeteknek, a melyek iránt Apponyi el nem vitatható rokonszenvvel viseltetett, a tandíjkárpótlás címén újabb állami szubvenció adassék. Mert a nemzet igazi igényeinek teljes kielégítése nemcsak az ingyenes, hanem a teljesen állami népoktatás megvalósítása lett volna. Akármint van a dolog: az ingyenes

népoktatás már törvény, még pedig nem is olyan halvaszületett egyszakos, mint a lex Szaparyang, a melyet a közigazgatás államosításáról hoztak, hogy azt soha, vagy legalább hosszú időnkig ne hajtsák végre.

Meghozott törvényvel, s olyan elsőrendű kötelességgel szemben, mint a minót az államra nézve az iskoláztatás jelent, a kormány nem helyezkedhet arra az álláspontra, hogy: nagy ur a kell, de még nagyobb a nincs. Az ingyenes népoktatásról szóló törvény, meg ha az ország anyagi helyzetéhez képest korán is hozták volna meg, az államra nézve valóságos fennálló tartozást jelent. S ha az állam ezt az adósságot vonakodnék megfizetni, az körülbelül az erkölcsi esődöt jelentené. Azt pedig, hogy a törvénynek érvényét anyagi okok miatt rendeletek által néhány évre kitolják, nem találók méltónak Magyarország tekintélyéhez, s ments Isten, hogy a külföldön ennek híre is gyökeret verjen.

Akármennyire vigasztalan és szorult az állam pénzügyi helyzete, s akármilyen zavarba hozta az első kormány gazdálkodása az államháztartást, — az ingyenes népoktatás visszaszívása nem szerepelhet azok között az eszközök között, amelylyel a megbillent egyensúlyt visszaállítják. Minden józan polgár helyeselte, amikor az új kormány irányító elvei között legelől a szigorú, színtő kiméletlen takarékoságot tűzte ki. Számot kellett vetni azzal, hogy ez a

Este.

Irta: Kanizsal Ferenc.

Leghamarabb a cipő és a kalap eszélődik, legtovább pedig a fehérneműk maradnak meg. Azokat újra meg újra lehet mosatni, keményítettől, vasaltatni; és ha viselőjük gondos, rendszeres ember, — sok évig nem kell újakkal való helyettesítésükről gondoskodnia. Utoljára — ugy általában hiszem — az érettségi után, amikor az egyetemre küldik a fiút, akkor vesznek neki tizenkét új inget egyszerre. A gondos anya veszi, vagy varratja és bealkuszik az árukból pár forintot. Ilyenek az anyák! Aztán má: csak egyeseket pótolódnak a végleg nem felhozható ingek; és a legközelebbi teljes tizenkettőből álló készletet már a saját keresményéből veszi a szárayaira bocsátott ifjú ember. És itt mindnyájan meglátódunk, akik észrevettük, hogyan öltözködünk át a családi kötevényekből a szomorú függetlenségbe, amikor akár bajnalig lumpolhatunk, senki sem kéri számon; hitangjára vagyunk eresztve, — leoldódott rólunk a borjú-kötél; mehetünk fának, vízre, amerre tetszik, — már csak a jó Isten küldöds kegyelme ókodik rajtunk.

Fura dadogásnak rémlik talán, amit mondok? Ugye, olyan, mintha egész éjszaka ti vornyáztunk volna és józanodni betértünk volna egy korán nyitódó kávéházba, ahol pira-

misokba rakva a székek tömege és ahol cigarettacsutkákat söpörnek össze, apró szemétdombokká — és min, kettő, buyorgó szemű éjjeli baglyok, egy-egy pohár sárgós mellett bölcsességeket rónának ki a kabátunk újából. Észbejövök bölcsességeket, — amikor józan állapotban sőt és vad számáragokként ismerünk fel és ebbeli szégyanletünkben el is korúljuk egymást napokig. Az őszinteség rohamaira, meynek miatta vada at bészódnak, — józan fejjel nem jó emlékezni, mert idgesen összeborszadunk; mintha csak ahhoz a kezkezőhöz nyulnánk volna — letörőni fájó fejükről a verajtést — amely egész éjjel nálunk volt és a zsebünkben felejtettük...

Nem, nem vagyok ittas és a hely, ahol elfog a dadorás, ahol beszélem, gyónnom, talán sirnom kell, — nem a kávéház sárványasztala. A szobában tők, felfoghatatlan s még vajudó gondolatok közt, mikor eszembe jut, hogy a sirig egvebat sem csinálunk, mint azt, hogy lassan átöltözködünk.

Azt próbálom megmondani, illetve annak a bus költészetét, hogy miként is szakadunk el; hogy miként is nyújjuk el ruháinkkal ifjuságunkat... ah, Istenem! Mondom, legtovább kitart a fehérnemű. A cipő, melyet még szüleink vásároltak, legelőbb elkopik. Egyszer kétszer megtalpalattatjuk; (esőben, sárban megteszi; ne rontsuk az újat) — hanem a legközelebbi cipőt

már a saját keresetükből vettük. No meg a kalapot. Aztán egy, majd több új ruhát. Legtovább kitart a fekete redőngő, amibe utolsó vizsgánkon paradóztunk. De ez is az őszinteséghez kerül. Végül észrevesszük, hogy te ő őltalpig a saját pénzünkön ezertelt guayakba vagyunk öltözve. Nem mondom, hogy ruha teszi az embert; de ezzel az öltözéssel imhol mégis új stációhoz jutottunk...

A legközelebbi stáció már az, amikor másokat ruháznak. Előbb az asszonyt, majd a gyerekeket. E esőpségeknek eleiben még nem kell cipő. Pár hónap múlva legfőbb, — akkor sem cipő, hanem csak apró topánka, ami lehetőleg berlinerből van horgolva. Ez is csak akkor igazi, ha rem boltban vesszük, hanem ha a gyerek édesanyja saját maga készíti... Hát így, igen... értsétek meg: el lehet ám azon tündőni, hogy még csak egy rossz számkalapom sem maradt diák-karomból. El kellett volna tenni, meg kellett volna őrizni, bizony.

Igy történtek velem és körülöttem alakulások. A kisebbik öcsém is, lám, befejezte már a férfi-sorba való átöltözést: azaz, hogy sürgős és szomorú szükségem lett egy fekete öltözetre. Már a saját kereseténél fizette meg az árát. És ezzel egy egész család befejezte az ifjuságot, befejezte a gyermekkort: mert akicék a tisztelező a ki-

kikerülhetetlen takarékoság olyan igények mellőzésével, vagy ideiglenes félretételével fog járni, amelyekről más körülmények között bizony idején lett volna gondoskodni. De a takarékoság erre nem terjedhet ki. Az európai ember nem kezdheti a takarékoságot azzal, hogy a már megvett ruhát visszaadja a szabójának, azzal, hogy inkább kabát nélkül fog járni. Az ingyenes népoktatás pedig európai állam szellemi ruházódásához tartozik, amely nélkül már bajos a nyugati nemzetek társaságában megjelenni.

S a város maga joggal borzad attól a szereptől, hogy az iskolákba ingyen bebocsátott gyerekek szüleitől utólag tanításpénzt kérjen. A szegény emberektől, akiknél az a néhány korona is nagy terhet jelent, különösen, akik sok ujoncot nevelnek a hadseregnek és sok dolgos kezét az adóztatásnak. Nem tudnák, ki üzte velük ezt a nem illő játékot: az állam, vagy a város? Sőt talán az a keserű igazságtalanság is kifakadna az ajkukon: „a törvény is csak akkor érvényes, ha a gazdagoknak kedves, de mihelyt a szegényeknek hoznak törvényt, annak nincsen fogantatja?”

Ennek nem szabad megtörténni. Nem ismerjük teljesen a miniszteri leirat szövegét, annak előzményeit, hátterét, a körülményeket, amelyek a miniszteriumból utnak indították; de akár félreértésről van szó, akár egyébről, az ingyenes népoktatást még egy-két évre se szabad visszacsinálni. S Arad városa teljes joggal áll ellent a maga iskoláira nézve az ily szándék. S mivel a város az iskoláztatás költségeivel ugyanis tülön-tul, anyagi erején felül terhelte meg magát, az ingyenes iskolázással járó újabb áldozatot nem bírhatja el, hanem azt az államtól kell követelnie, miután erre a törvény jogot ad. A rendelet pedig nem lehet erősebb a törvénynél.

Rendelet a népszámlálásról.

— Valamennyi törvényhatóságához. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 2.

A népszámlálás nagy munkája ország-szerte megkezdődik a jövő év első napján és végrehajtására vonatkozólag egyre-másra mennek ki a belügyminiszteri rendelkezések. A miniszter legutóbb körrendeletet intézett az ország valamennyi vármegyei és városi törvényhatóságának első tisztviselőjéhez és Fiume város kormányzóságához, a népszámlálás ügyében. Aradváros polgármestere ma kapta meg a rendeletet, amelyet érdekességénél és annál-fogva, hogy magában foglalja az eljárás módjait s annak fontosságát, itt közlünk egész egészében:

Az 1910. évi VIII. törvényoikk értelmében az 1911. évi január hó első és tizedike között végrehajtandó általános népszámlálás az ötödik azon nagy országos művelet sorában, amelyek hazánk népességének számbavétele s népességük gazdasági, kulturális és egyéb közérdeklő viszonyainak megismerése céljából az alkotmányosság helyreállítása óta a magyar szent korona országában tartottak.

A népszámlálásoknak évtizedenként történő megismérlése által nemcsak az országunk sorsát intéző törvényhozási és kormányzati tényezőknél, hanem a művelt magyar közönségnek is jóformán közmeggyőződésévé vált az a tudat, hogy az állami és társadalmi feladatok helyes kitűzéséhez és sikeres megoldásához nélkülözhetetlen szükség van népességünk számbeli, gazdasági és kulturális erejére s egyéb fontos életviszonyainak időnkinti statisztikai számbavételére. Az 1910. évi népszámlálás még a rendesnél is nagyobb fontossággal bír, mert a lefolyt évtizedben tapasztalt óriási mérvű kivándorlás hazánk különböző részeinek lélekszámát különböző mértékben apasztotta, arról pedig alig bírnak némi tájékozással, hogy a visszavándorlás mennyiben enyhítette a kivándorlás okozta veszteséget. Népességünk belső mozgalmata is jóval nagyobb volt a lefolyt évtized alatt a normálisnál s főleg a városokban s az erősebben fejlődő községekben igen jelentékeny változásokat idézett elő a népességnek nemcsak létszámában, de a nemzeti életkor, családi állapot, nemzetségi, vallási és egyéb demografiai viszonyok, sőt foglalkozási szerinti összetételében is. Ezáltal az 1910. évi népszámlálás eredményei a lefolyt évtized alatt sokkal jobban elavultak, mint ahogy különben a népszámlálások adatai kevésbé mozgalmasságú népességi viszonyok mellett egy évtized alatt elavulni szoktak.

Amidőn tehát az 1910. évi VIII. törvényoikk nyolcadik § a alapján az 1911. évi népszámlálás országos végrehajtását ezzel elrendelem, joggal adhatok kifejezést azon várakozásomnak, hogy a törvényhatóságok, amelyek különben már korábbi népszámlálások alkalmával is nagyobbraért a dicéretes buzgósággal igyekeztek a nagy munkát sikerrel előmozdítani, az 1911. évi népszámlálás végrehajtásában, a népszámlálás kivételes fontosságára való tekintettel, még az eddiginél is nagyobb buzgósággal fognak közreműködni.

Mint hogy a népszámlálás sikeres végrehajtásának legfőbb biztosítékát az képezi, hogy a népszámlálás nagy munkáját a földadatok fontosságától áthátott, teendőikbe jól betanult, értelmes és buzgó számlálóbiztosok és népszámlálási felülvizsgálók teljesítsék, a törvényhatóságoknak legfontosabb feladata a népszámlálás körül annak központi irányítása és az összes munkálatok fölötti szoros felügyelet mellett odahatni, hogy a számlálóbiztosok kerületek és felülvizsgálói körök célszerűen alakítsanak meg, a munkálatok végzésére leginkább alkalmas számlálóbiztosok és felülvizsgálók pedig gondosan szemeltessenek ki s teendőikbe minél alaposabban tanítsassanak be.

Ugyancsak fontos feltétele a népszámlálás sikeres végrehajtásának az is, hogy a közönség a számlálóbiztosokat és népszámlálási felülvizsgálókat fáradságos munkájukban a népszámlálás hasznosságába vetett bizalommal készségesen támogassa. Igyekezzék tehát a törvényhatóság a lakosság érdeklődését a népszámlálás iránt felkeltetni s a közönséget a népszámlálásban való készséges közreműködésre buzdítani, minden olyan esetben pedig, amidőn a lakosság egyes rétegeiben netalán az aggodalom lenne észlelhető, hogy a népszámlálás adatai adóztatási célra fognak használatni igyekezzék a törvényhatóság az ilyen teljesen alaptalan s az 1897. évi XXXV. törvényoikk tizenhatedik §-ával ellentétes aggodalmakat sajtó erkölcsi tekintélyével és a szükséges fölvilágosításokkal idejekorán eloszlatni és a lakosságot meggyőzni arról, hogy a népszámlálásnak nincsen egyéb célja, mint a népességről olyan tájékozásokat gyűjteni, amelyeknek segítségével az állam és társadalom úgy az összességének, mint az egyeseknek boldogulását mozdíthatják elő.

A népszámlálási általános utasítás, a mellékleteit képező fölvételi mintákkal és részletes utasításokkal együtt nemcsak a törvényhatóság s a járási, rendezett tanácsu, városi és községi hatóságokat tájékoztatja tüzetesen a népszámlálás körül reájuk váró közigazgatási teendőkre nézve, hanem a számlálólapok és hazi gyűjtőlapok kitöltésére vonatkozó részletes utasítások által a számlálóbiztosok, népszámlálási felülvizsgálók s a fölvételi mintákat szemé-

sebbik öcsém is feketébe öltözött, — az a mi apánk volt.

Hogy mi lesz velünk, barátom? Látnod, hogy élünk és ekképpen is tesszünk, amíg meg nem halunk. Ugy szokás mondani, hogy: mind a vizig, szárazon. Hanem hát most már ahányan, annyifelé kotródunk és — ne kacagjatok a szemembe, ne korholjatok és kegyelet-felrugónak se mondjátok — arról tanácskoztunk, hogy — mi lesz a kutyákkal? A két elkényeztetett kutyával, melyek, azaz, hogy egyik nincsenek önállóságra nevelve és a házörzésből nem tudnának megélni. Ki fog ezután nekik az ebédutáni feketekávéval cukrot adni? Ki meri ezt a funkciót magára vállalni? Félek, hogy az én kezemből el sem vennék.

Téli esték bizalmas képét látom, ha behunyom a szemem. A kép nem különös, sőt ellenkezőleg: igen nyárspolgári; és ha nem én látom, magamól, hanem valamely Gartenlaubs-szerű folyóirat színes műmelléklete volna, — esendős megvetéssel küszöbölém ki tudomásomból. Hogy a függőlámpa ernyője alól sárga ténykup ágazik alá, az asztalra, melyet körül-ülünk, olvasván újságokat és könyveket, míg a két kutya a káihá mellett szuszog, boldogan a sugárzó melegtől. Banális kép; nem kell hozzá egyéb, csak emberek és függőlámpa, miért is mindig, mindeütt és minden időben ismétlődik. De azért

mégis erre a banális képre emlékezem, ezt nem tudom kiverni a fejből és jézrikat meg, — azaz, hogy az idő múlásának csodás és feláborító tüneménye, — hogy mindaz, ami valami mikor mozgás, cselekedet, akarat, szín, hang, jószág, megegedés, vagy remény volt, — ma nem ér többet, mint egy fali naptár leszakított cédulája, melyet a szél kerget egyéb haszontalan szeméttel. Hogy mindaz, ami valóság volt, csak álom. Miért történnék a cselekedetek időben és általában miért folyik le az élet — időben? Mire való volt ezt a semmit, ezt az ostobaságot mértékül nyernünk? Az emlék csak annyit ér, vagy annyit sem, mint a bizonytalan jövő. Egyiknek sines köze a valósághoz. Sőt az, ami a jövőben lehet, talán meg is lesz; de ami elmúlt, az csakugyan nincs. És minthogy minden elmúlik, még a jövő is, — egy nagy rava alnak látom az egész világot, ahol a semmi, ahol a sötét nincsetlenség lebeg, mint örök törvény és változhatatlanság.

Ezért a régiségvárosi múzeumok és a temetők nem egyebek, mint egy jövődömondó könyv nyitott lapjai. Nem a múltat, hanem a jövőt hirdetik.

És csodálatos és felháborító, hogy mégis milyen szép ostobán belenyugsunk abba, hogy árnyékokra építünk; árnyékokra, melyek napnyugtával megszűnnek, beleolvadván a sötét semmibe. És hogy órák vannak mindenfelé. Tornyokon, épületeken, szobák falán, asz-

talokon és a zsebekben. Hogy mit akarnak az emberek ezekkel a készülékekkel, — megfoghatatlan.

Este, az utcán láttam ép az imént egy fiatal embert. Megnézte többször az óráját és láthatóan türelmetlenkedett. Várt valakit. És csakugyan egy fiatal hölgy lépett elő, nagy izgatottan, egy mellékutcaából. Gyorsan karonfogódzkodtak, azán tovamestek.

Majd a kávéházak ablakai kivilágosodtak. Emberek, asszonyok és férfiak tódultak oda csapatostul. Vidáman felhangzott a zene. Életkedv pezsdülése mutatkozott mindenfelé és úgy láttam, hogy az emberek csöppet sem oly szomorúak, mint én. Ellenkezőben, igen vidámak, mert talán azt hiszik, hogy örökké fognak élni. Vagy ezt sem hiszik: hiszen ilyen hinni döresség és boldogság, — no meg talán rossz is volna ilyen hinni.

Az este csodaszép. Oly béke, oly nyugalom árad csakhamar alá a földre, a csillagos égről, hogy csaknem vigasztalódom.

De önkéntelen mozdulattal az órámhöz nyulok, megtudni, mennyi az idő. És ahogyan a kis peremutató forgását nézem, — mélységes szomorúság, vigasztalan gyász nehezedik a szívemre. Az idő mulik és nekünk az időben nincs más rendeltetésünk, mint a pusztulás.

lyesen kitöltő közönség részére szükséges utmutatásokat is magában foglalja, ez alkalommal azzal az utmutatással, hogy a részletes utasításhoz a számlálólapok kitöltését föltüntető néhány példa is csatolva van. Ezen utasításoknak gondos tanulmányozása s a bennük foglalt rendelkezéseknek, utmutatásoknak elsajátítása úgy a népszámlálást intéző törvényhatósági, járási és rendezett tanácsú városi tisztviselőknek, valamint a községi előljáróságoknak, számlálóbiztosoknak és népszámlálási felülvizsgálóknak is legfőbb kötelessége, a mi nélkül a népszámlálás sikeres végrehajtása el sem képzelhető.

Hogy a népszámlálás végrehajtásában közreműködni hivatott törvényhatósági, központi és rendezett tanácsú városi tisztviselők népszámlálási teendőiket minél összehangzóbban végrehessék, fölhívom a törvényhatóság első tisztviselőjét, hogy a rendeletem vétele után legfőbb négy hét alatt közös értekezletre hívja össze mindazon közigazgatási tisztviselőit, akiknek a népszámlálás körül intéző szerepük lesz. Ez értekezletnek főcélja legyen, hogy ott a népszámlálás végrehajtásában közreműködni hivatott összes köztisztviselők, különösen pedig azok, akiket a törvényhatóság első tisztviselője a népszámlálási ügyek előadásával, esetleg azoknak közvetlen felelősség mellett való önálló intézésével is megbízni kíván, a népszámlálási általános utasítás összes rendelkezéseinek és mellékleteinek tüzetes megbeszélése által a népszámlálás egész menetéről beható tájékozást szerezzenek.

Az általános utasításnak kellő számú példányát, amelyekre a törvényhatóságban tartandó ezen értekezlet tagjainak szüksége lesz, nemkülönben a községi előljáróságok, számlálóbiztosok és népszámlálást felülvizsgálók részére szükséges utasítás-példányokat is továbbírtam szétosztás végett a magyar királyi központi statisztikai hivatal fogja a törvényhatóság első tisztviselőjének kellő időben rendelkezésre bocsátani.

A polgármester a miniszter rendelkezéséhez híven már legközelebb hozzájárul a népszámlálás előkészítéséhez.

Az új államtitkárok üdvözlése. Budapestről jelentik: A belügyminiszterium tisztikara ma délután testületileg tisztelegte a miniszterium új államtitkárait, Némethy Károly és Horváth Emil előtt. A tisztikar elsőben Némethy előtt jelent meg. Az egybegyűlték nevében Madarász Emil miniszteri tanácsos üdvözölte mindkét államtitkárt. Az államtitkárok igen meleg szavakban mondták köszönetet a tisztikar ovációiért.

Az őszi kormányprogram. Budapestről jelentik: Egy estilap értesülése szerint az őszi kormányprogram a következő:

— A kormány tagjai szeptember 15-re Budapesten lesznek és nyomban minisztertanácsot tartanak, mely a jövő évi költségvetéssel és a delegáció megválasztásával foglalkozik. Szóba kerül e mellett a közös bank szabadalmának meghosszabbítása is. A képviselőház szeptember 27-én formális ülést tart, amely után pártközi értekezlet lesz. Itt az egyes pártoknak a delegációban való képviselőségét állapítják meg. A kormány hír szerint több helyet enged át az ellenzéki pártoknak, mint ahogy a múltban tették az ellenzéki kormányok. A képviselőház szeptember 28-iki ülésén választja meg a delegáció tagjait, utána a parlament a marostordai botránnyal foglalkozik. Ugyanis Déry Zoltán interpellálni fog az Erdős-ügyben. Az interpellációra a miniszterelnök nyomban válaszol. Szeptember utolsó napjaiban közös minisztertanács lesz Bécsben, amely a delegáció munkarendjével és a közösbank ügyével foglalkozik. A delegáció októberben tárgyalnak. Ez alatt a parlament szünetel, csak a bizottságok dolgoznak a költségvetés ügyében. Az ellenzéki pártok vezérei nemsokára hazaérkeznek. Justh Gyula e hét végén, Kossuth Ferenc szeptember 10-én érkezik meg Wiesbadenből.

A kolera.

— Még nincs járvány Magyarországon. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 2.

Még mindig kísért Magyarországon a kolera réme. A szerencsétlen Trnka Magdolnát, akiről minden kétséget kizáró módon kiderült, hogy kolerabeteg volt, eltemették s minthogy néhány napig semmi hír sem volt újabb kolera megbetegedésről, megkönnyebbülten lélekezett fel mindenki, hogy Magyarországon nincs kolera.

Ma reggelre azonban egyik reggeli ujság azzal a szenzációs hírrel zavarta meg a közönség nyugalmát, hogy a mohácsi kolera gyanus halottról a bakteorológiai vizsgálat megállapította a kolera. A hírt hozó ujság szerint Böles Gyula dr. miniszteri tanácsos a belügyminiszterium egészségügyi osztályának vezetője a következő nyilatkozatot tette:

— Most már két eset is bizonyítja, hogy a veszedelmes ázsiai betegség Magyarországon is gyökeret akar verni. A mohácsi ember tényleg ázsiai kolera lett az áldozata. Részemről ez még nem jelent határtalan veszedelmet. Az óvintézkedések ma már sokkal precízebbek és én azt hiszem, hogy csak szórványos esetekről lesz szó. Éppen ma kaptam távirati jelentést Szentpétervárról, hogy Oroszországban és annak tartományaiban a kolera veszedelem esőkkenőben van. A román kormánytól pedig azt az értesítést kaptuk, hogy Romániában eddig egyetlen eset sem volt. Ezért mindenestre szomorú dolog, hogy nekünk már két esettel kell beszámolnunk. A jelentéseket már el is küldöttem ezeknek az országoknak. A belügyminiszterium a hatóságokkal egyetemben most megkértérezett éberséggel fog eljárni és már meg is tettük az intézkedéseket, hogy valamiképpen földerítsük a lappangó kolera fészket.

Ezt a hírt azonban maga Böles tanácsos megoáfolta.

Hivatalos jelentés szerint a belügyminiszterium bama délig egyetlen oly híradás sem érkezett a mely arról szólott volna, hogy koleraeseteket állapítottak meg. Egy reggeli lap a közegészségügyi osztály főnökével folytatott beszélgetés során azt írta, hogy a lapokban közölt mohácsi megbetegedés esetében a bakteorológiai vizsgálat megállapította a kolera. Illetékes helyen kijelentik, hogy az illető lap tévesen reprodukálta Böles Gyula kijelentését, mert a mohácsi esetben csak magánértesülésről volt szó. A bakteorológiai vizsgálat még nincsen befejezve s így ázsiai kolera sem állapítható meg. Természetes, hogy amennyiben hivatalosan megállapították volna a kolera, a belügyminiszterium nem titkolózna, hanem azonnal nyilvánosságra hozni, mert így a közönség is jobban védekezhetik.

Egy estilap értesülése szerint a mohácsi kolera gyanus Flokhauer János holttestét ma felboncolták s az orvosok jegyzőkönyvileg konstatálták, hogy Flokhauer nem koleraiban, hanem heveny bélhurutban pusztult el.

Kolera gyanus esetek.

Tegnap délelőtt a Szent Gellért-kórházban meghalt Vince László adománygyűjtő, akit az Ovoda utcából vittek tegnapelőtt a kórházba kolera gyanuja alatt. A holttestet az éjszaka átszállították a Szent László-kórházba, ahol ma Genersich tanár felboncolta. A boncolásnál jelen volt Magyarovics Mladen dr. tisztí főorvos, aki a következőket mondta a boncolás eredményéről:

— A boncolás megállapította, hogy a halál oka heveny gyomorbelhurut, amelynek jelenségei hasonlítanak a koleraéhoz, de nem kolera.

Ma megtartották a bakteorológiai vizsgálatot is. A bakteorológiai intézet vezetője bejelentette a főorvosnak, hogy a vizsgálatot befejezte s az kiderítette, hogy az elhunyt nem volt kolerabeteg.

A tisztí főorvos véleménye szerint a megtett óvintézkedések következtében a kolera járvány terjedése ugyszólván meg van akadályozva.

Vörösmart községben tegnapelőtt kolera gyanus körülmények között meghalt Horváth Andrásné munkásaeszeny. A holttestet felboncolták s a hatósági orvosok megállapították a heveny bélhurutot.

Ma délelőtt Budán, egy közuti villamoskocsiban hirtelen rosszul lett Weisz Katalin iskolásleány. Hányani kezdett, mire az egész kocsit utasokkal együtt a remisbe vitték, mert kolera tól félték. A tisztí orvos hamarosan konstatálta, hogy a leánynak semmi baja sincs, csak elrontotta a gyomrát. A megriadt utasokat megnyugtatta bocsátották el.

Pozsonyból jelentik: Kaizer Károly dr. egészségügyi tanácsos ma újból megvizsgálta a „Regensburg” hajót és azt teljesen veszélytelennek találta. Holnap feloldja a hajót a zárlat alól.

A kolera a külföldön.

Bukarestből jelentik: Az Agence Telegraphique Romaine jelenti: Azok a hírek, amelyek szerint Romániában kolera t tapasztaltak volna, teljesen alaptalanok. Egyetlen kolera esetet sem konstatáltak. A kormány a fővárosban épp úgy mint a vidéken, elrendelte a legszigorubb egészségügyi felügyeletet.

Berlinből jelentik: Friedrich Pál munkás, akit tegnap délután kolera gyanus tünetek között kórházba szállítottak, ma reggel meghalt. Holttestét felboncolták, de a boncolás eredményét még nem tették közzé. Ma is több kolera gyanus beteget szállítottak a kórházba.

Brüsszelből jelentik: A hatóságok a kolera veszedelmének elhárítása végett elrendelték a Németországból érkező utasoknak szigorú megfigyelését.

Péttervárról jelentik: Kerzom kormányzó-ságban három nap alatt harmincezren betegedtek meg koleraiban s ezek közül háromezren meghaltak. A poltavai kormányzó-ságban kétszáznegyvenkilencen betegedtek meg és százhuszan meghaltak. A karkovai kormányzó-ságban háromezerkétszáznyolcvannégyen betegedtek meg és ezernégy százhatvanötven haltak meg. Odesszában eddig ötszázán betegedtek meg és kétszázhatvanen haltak meg.

Newyorkból jelentik: Az egészségügyi hatóság a kolera ellen való intézkedésképpen elrendelte, hogy az Oroszországból, Németországból és Oroszországból érkező hajókat szigorúan megvizsgálják.

SPORT.

+ Országos atlétikai verseny Aradon. Az Aradi Atlétikai Klub országos versenyét szeptember 8-án tartja Török Gábor utcai sporttelepén. A versenyt nemcsak a kiváló atléták versengése fogja emelni, hanem a verseny védnökei is nagyban fognak ehhez hozzájárulni. Eddig a védnöki tisztséget szívesek voltak elfogadni: Fábry Sándor dr., az Acsev. vezérigazgatója, Andrányi Károly báró, ki tiszteletdíjak beszerzésére 200 K.-t ajánlt fel a klubnak, Schör Lajos, Acsev. főmérnök, Lászlay Ottó, vezérigazgató, ki az 1 ang. mérf. síkfutásra tü-

zót ki tiszteletdíjat. Minden számra kifizött tiszteletdíjak nagy vonzást gyakorolnak az atlétákra, kik tömegesen felkeresik az A. A. K. immár népszerűvé vált őszi atletikai versenyét.

Itéletidő mindenfelé.

— Zivatarok, felhőszakadások. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 2.

Az utóbbi két nap alatt igen nagy viharok, égi háborúk és felhőszakadások pusztítottak mindenfelé az országban. A legutóbb érkezett jelentéseket az alábbi tudósításokban vonjuk össze:

Szegeden és környékén a vihar szétrombolta a környék telefon- és távirdahuzalait úgy, hogy esütörtök délig a telefon- és távirdaforgalom szünetelt. A Budapestről érkező vonatok a vihar miatt több órát késtek. Mezei Mihály 74 éves munkás a vihar elől egy épülő ház szerződéskötésébe menekült. A bódét a vihar összedöntötte, mely Mezeit agyonnyomta. Több ház a kéményből kijövő szikrától tüzet fogott, de sikerült a tüzet elfojtani. A vihar sok utcai lámpást is kidöntött.

Marosvásárhelyen felhőszakadás volt és a víz az alacsonyabban fekvő házakba behatolt, az építés alatt levő csatornázást megrongálta és a külterületen is nagy károkat okozott. A Baross Gábor-utcát a víz fél méter magasságban lepte el és az ottlakók csónakokon térhettek csak lakásukba.

Keszthelyen, a Balaton egész vidékén nagy jégeső és vihar pusztított, amely a még meglevő kevés szőlőtermést tönkretette. Balatonkenese és Polgárdi között a víz a vasúti pályatestet is alámosta úgy, hogy a balatonvidéki gyorsvonat 4 órai késéssel érkezett Budapestre.

Temesvárott és az egész délvidéken tegnap éjjel óriási vihar pusztított. Előbb forgószél keletkezett, majd sűrű villámlás és mennydörgés közt hatalmas zápor esett, amely a gyümölcsökben nagy károkat okozott, s a táviró és telefonvezetékeket megrongálta. — Kiskunfélegyháza és az egész környéken szerdán este hatalmas felhőszakadás volt óriási szélvihar kíséretében, mely igen nagy károkat okozott. A szomszédos Csongrád és Sentes környékén a hatalmas vihar igen sok fát kidöntött és számos háznak lesodorta a tetőzetét, továbbá a kiskunfélegyháza—szentesi vasútvonal melletti táviró-póznák közül igen sokat kidöntött. E vonalon most a telefon- és táviró-forgalom szünetel.

Gyulán esütörtök este nyolc és tíz óra között nagy vihar és felhőszakadás volt Gyulán és környékén. A villám több helyen lesújtott házakba és mezej tanyákba. Az eső Gyula sok utcáját elöntötte. A pénteki országos vásárra felhajtott szarvasmarhák a vihartól megvadulva szétszaladtak és nyomtalanul eltűntek. Az idő igen hűvös.

Kolozsvárról táviratozzák: Kolozsmezye nyugati része víz alatt áll. A vasúti töltés Magyarnádas környékén három helyen megszakadt, a forgalom napokig szünetel. Kolozsvárt az éjjel a Hódospatak kiöntött, a tűzoltóságot alárendelték. A Reitter felgyufagyár víz alatt van. A víz elvitte a vasúti hidakat. Magyarországban 66 ház omlott össze, több száz háziállat elpusztult.

Kecskemétről jelentik: Tegnap este a bugyi pusztán a villám lecsapott György Balázs tanyájára s a gada 18 éves fiát nyomban megölte, feleségének egész baloldalát összeégette, úgy, hogy az asszony a halálos sebesülésbe ma szintén belehalt. A villám továbbá ugyanazon lakásban egy nyolc éves leány arcát és lábait

erősen összeégette, míg a közvetlenül mellette álló négy éves leány csodálatozóképp sértetlen maradt. A tanya földig leégett.

Bécsből jelentik: Négy nap óta egész Ausztriában folytonos esőzések vannak. Az alpesi tartományokban, Innsbrucktól Triestig három nap óta valóságos felhőszakadás van, mely mindenütt nagy károkat okoz. Bécsben szintén napok óta zuhog az eső.

Temesvárról jelentik: Nyerő község egyik házába az elmúlt éjszakai vihar alkalmával leütött a villám. Tűz keletkezett, mely a falu legnagyobb részét elhamvasztotta.

A kulturpalota építése.

— A részletmunkák kérdése. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 2.

A kulturpalota építési munkálataira még a múlt hónap 22-én megtartott versenytárgyalásnál tovább nem jutott el a város. A számvetés ugyan átszámította a beérkezett ajánlatokat, de a tulajdonképeni műszaki fórum, az ajánlattevő bizottság megakadt a munkájával.

Eltette fekszik a számvetés jelentése, mely számszerűen összeállítva mutatja, melyik vállalkozó a legelőszőbb és a bizottságnak a szállítási szabályrendelet értelmében az egyenlő megbízhatóság esetén, ha többen pályáztak, mint hárman, akkor a három legelőszöbbit kell ajánlania a törvényhatóságnak közgyűlésének.

Csak hogy nem olyan egyszerű a dolog a valóságban, mint a szabályrendelet azt feltételezi. A város közönségét egy ilyen monumentális építkezésnél igen sok szempont vezérli a vállalat odaitélésénél és a bizottság, mely ezt nagyon jól tudja, igen nehéz helyzetbe kerül. Ma tartott ülésén például a kőműves munkákra javaslatba hozandó két legelőszöbbit vállalkozó ajánlata között mindössze hatszáz korona differenciát talált. Mindkettő megbízhatósága kérdésesen felül áll és ezért a döntés majdnem lehetetlen, mert hatszáz korona nem mondható differenciának. Nem is döntöttek, hanem ahhoz az ekzspeidiensthez folyamodtak, hogy az ülést elnapolták, a pályázókat pedig felszólítják, hogy az ajánlatukban kiűntetett vasbeton szerkezetéről nyújtsanak be pótlólag pontos számítást és mondják meg egész határozottan, milyen rendszerű vasbeton szerkezetet akarnak alkalmazni. A gyulai kórháznál történt szerencsétlenség ugyanis arra készítette a bizottságot, hogy erre a körülményre is tekintettel legyen.

Megakadt a bizottság munkája a festők és mázólok árajárlatánál is. Az ajánlatokat a bizottság egyáltalában nem veheti tekintetbe, mert valamennyien kétszáz perccel lépék túl az előírászatot. A bizottság ezt a meglepő körülményt azzal magyarázza, hogy az ajánlattevők bizonyára nem tudták, hogy az állványozás költségei nem őket terhelik, hanem a kőművest és hogy a nyolc freskó fésítésére igen nagy összeget állították be a költségvetésbe.

A bizottság el is határozta, hogy a freskók megfestésének kikapcsolását fogja javaslatba hozni. A falak úgy készítenők el, hogy a freskók bármikor festhetők legyenek és valószínűnek tartja a bizottság, hogy idővel majd akad egy egy műbarát, aki áldozatot hoz azért, hogy a palota nagyterméhez méltó festmények díszítsék falait.

Ezenél a kérdésnél rá kell mutatnunk arra a ferdeségre, melyet a tanács már a legelő lépésnél el akar követni. Kiírta a kulturpalotára a pályázatot a részlettervek alapján, de nem jutott eszébe, hogy a freskók megtervezésénél a legillelősebb tényezők véleményét

meghallgassa. Szerencsére a festés kérdése az említett okokból megakadt s így még van idő a hibát helyrehozni.

Van a törvényhatóságnak egy művészeti bizottsága, van Aradon egy képző- és iparművészeti társulat. Az előbbinek kötelessége, az utóbbi meg bizonyára szívesen szolgált volna tanácsosul és megmondotta volna, hogy tulajdonképen mit is fessenek azokra a falakra? A kulturpalota belső díszítése éppen olyan lényeges kérdés, mint annak felépítése. Kulturát, ízlést és művészetet kell lehelnie minden kőből és szegéből. A freskók megfestése átgondolt művészi tervek alapján történjék és a kérdés előleges megvitatása az említett szakfórumok bevonásával igen ajánlatos lesz. Előlegeesen és nem utólagosan kell véleményüket meghallgatni. Nem pedig utólagosan a megtörtént balesetért a felelősséget a bizottságra bányítani.

A megrágalmazott aradi orvos

(Schuster Henriket kinnallgatta a rendőrség)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 2

Irtunk arról, hogy Marcel Agost foglalkozás nélküli budapesti lakos, aki mindenütt mint bányamérnök szerepelt, feljelentést tett Schuster Henrik dr. aradi orvos és Brachfeld Sándor budapesti nagykereskedő ellen család címen. Feljelentésében Marcel azt állította, hogy ők hárman társak voltak az almaseli bányákra és ezt a bányát Schuster és Brachfeld az ő tudta és beleegyezése nélkül eladták Rochet e ismert párisi bankárnak. Rochette azután francia tőkével részvénytársaságot szervezett és az Magyar Bányatársaság címen folytatta tovább az üzemet.

Az aradi rendőrség a budapesti ügyészség megkeresésére ez ügyben ma hallgatta ki Schuster Henriket. Kihallgatásáról a rendőrség nem informálta a sajtót, Schuster dr. azonban kérésünkre a következőket mondotta el kihallgatásáról:

— Marcel azt állította rólam és Brachfeldről, hogy egy szerződés alapján nagy összeg erejéig megkárosítottuk őt, mert a közös bányát az ő beleegyezése nélkül Rochetnek eladtuk. Én kijelenttem a rendőrségnek, hogy Brachfelddel soha üzleti összeköttetésben nem voltam. Az a bánya, amelyről Marcel feljelentésében szólt, csak egy hatod részben volt az enyém, a többi részben társaimé volt. En úgy a magam részét, mint társaim felhatalmazása alapján az övékét is eladtam a Magyar Részvénytársaságnak. Ez a bányatársaság már régen megalakult előbb Siculia, majd Transylvánia néven, aztán később egyesült a Magyar Bányatársasággal, s ezt a nevet tartották meg. Ekkor 1905-ben Rochette párisi bankár két millió kölcsönt adott a bányáüzem folytatására. A bányáüzem két évig opcióval dolgozott a mi bányaterületünkön, azonban elfogyott a pénzük. Később ismét szereztek nagyobb összeget és 1909-ig dolgoztak újra. Ekkor a társaság egyesült a csik-bálmányai társasággal és ezzel együtt megalakították a Magyar Részvény Részvénytársaságot, amely azután Almasela folytatta üzemét. Néhány héttel ezelőtt azonban pénzhiány miatt kénytelenek voltak a bányamunkát beszüntetni és a több száz munkást elbocsátani.

— Azt vallottam továbbá a rendőrség előtt, hogy legjobb lesz a bányakapitány ságnál

tudakozódnai aziránt, hogy fennáll-e még az a szerződés, amelyet Marcel kötött Brachfelddel. Mert az a szerződés, melyet Marcel velem kötött, már réges-régen megszűnt, miután őt kielégítettük. Hogy Brachfelddel milyen összeköttetésben volt, arról nincs tudomásom. Azt azonban határozottan állítom, hogy én Brachfelddel nem állottam összeköttetésben.

A rendőrség az iratokat vissza fogja küldeni a budapesti királyi ügyészséghez, amely intézkedni fog aziránt, hogy szükséges-e a további nyomozás. (Op.)

Leánykereskedő a nagyváradai vasutállomáson.

— A lélekkufárt körözik mindenfelé. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 2.

Nem először történik meg, hogy a nagyváradai vasuti állomáson minden emberi érzésből kivéközött lélekkufárok ütök fel tanyájukat s számtalan azoknak száma, akik életüknek egész tragédiáját e nyomorult alakok büns működésének köszönhetik.

Legutóbb, mint nagyváradai tudósítónk jelenti, szerdán éjjel kísérelte meg egy jól öltözött fiatal „uricmb-r“, hogy három fiatal csikmegyei leányt elcsábítson és bizonyára nem csekély haszonnal forgalomba hozzon. Az üzlet szerencsére nem sikerült s még mielőtt a leányokat biztos helyre szállíthatta volna, a rendőrség észrevette a dolgot s a három tapasztalatlan leányt védelmébe vette.

A három leány, névszerint Fekete Veronika, Una Veronika és Balog Apolónia a csikmegyei Mádéfalváról érkeztek s Nagyváradon át Budapestre akartak utazni. Odáig volt megváltva a jegyük is. Éjjel fél 11 órakor érkeztek meg a kolozsvári személyvonattal Nagyváradra s állítólag azt mondotta nekik az egyik kalauz, hogy itt át kell szállniok a budapesti személyvonatra. A leányok le is szálltak a vonatról, bementek a III. osztályú váróterembe és vártak, vártak, mindaddig, míg a budapesti személyvonat elindult, ők pedig ott maradtak a váróteremben.

Már 12 óra is elmúlt s a váróterem is kezdett kiürülni, mikor a három leány nagyon elunta a várakozást. Fekete Veronika, aki legidősebb volt köztük, — 19 éves mult éppen — merészkedett csak arra, hogy megkérdezze az ajtónál álló őr, hogy meddig kell még várakozniok.

— Csak holnap délig, — válaszolt a kapus — s azután lehajtva fejét, nyugodtan tovább szunyókált.

Roppant megijedt a három székegy leány. A 14 éves Balog Apolónia hangos sírásra is fakadt.

— Mi lesz velünk! Jaj, mi lesz velünk! — hajtogatta a leány. A többi hiába csittitgatta. A sírásra figyelmes lett egy uriasan öltözött, 25—30 éves, fekete bajuszu fiatalember is s jóakaratulag közeledni kezdett a leányokhoz:

— Miért sir kis leány? — szólalt meg azután, de hiába próbálkozott jó hosszú ideig, kérdéseire nem kapott feleletet.

Végre aztán Balog Apolónia lassanként elmondotta kell'emellenségekkel fűszerezett utazásuk történetét s mikor látták, hogy a fiatalember mind nyájasabban és barátságosabban bánt velük, elmondták még azt is, hogy szolgálni mennek Budapestre s már előre meg van a helyük is.

— Minek mennek maguk Budapestre, mikor itt sokkal jobb helyet kaphatnának — mondotta a barátságos uricmb-r s mindjárt konkrét adatokkal is állott elő.

— Olyan helyet szerzek maguknak, a hol alig kell dolgozniok valamit. Szép ruhákat és nagy fizetést kapnak s tudom, hogy örökre hála-lásuk lesznek a jószágomért.

Ilyen és ehhez hasonló ígéretekkel csábította az ismeretlen jóbarát a leányokat, akik végül készséggel egyeztek bele mindenbe. A fiatalember 2—2 korona foglalót is adott a leányoknak s meghagyta nekik, hogy ott az állomáson várjenak reá s ő nemsokára vissza fog térni értük.

A várakozó leányok gyanusak lettek ekkor a rendőrnek is s meg is szólította őket. Az egyenruhától nagyon megijedtek a leányok és részletesen elmondták a rendőrnek mindent, nem felejtve el az ismeretlen jóbarát előnyös ajánlatait sem. A rendőr a leányokat bevitte a rendőrkapitányi hivatalhoz. Miután vasúti jegyük érvénytelenné vált s pénzüik sem volt a továbbutazásra, a rendőrség kényszerutlevéllel küldte őket vissza Mádéfalvára, a leánykereskedő ellen pedig körözlevelet bocsátott ki.

A szépség szigetei.

— Hol vannak a római szép nők? —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 2.

Az Olaszországot járó utazók program-pontjai közé a velencei Márkus tér és a génauai Camp-Sante után okvetlenül feljegyzik a római szép nőket is. De ujabban nagy a panasz, mert nagy a csalódás. Rómában nincsenek szép nők. És ez mindenesetre nagyon kellemetlen. Mert elvégre Rómába nem csak azért tódulnak az idegenek, hogy a pápát lássák.

Emiatt már német-olasz hírlapi polémia is folyt. Egy berlini újságíró ugyanis tréfásan kikelt ama „becsapás“ ellen, hogy római szép nőkről beszélnek s azok — nincsenek. Ezt a római kellégák rossz néven vették és kamatos-tól visszaadták a kölcsönt, mondván, hogy Berlinbe semmiestre se vándoroltak ki, mert ott nem török meg a szép nőket.

Az előző években lépten-nyomon találkoztunk a római utcákban tüzes szemű, kíváncsatos idemu signorinákkal s az utikönyvek azt is elárulták, hogy a festők modelljei a Piazza Spagnán szoktak gyülekezni. Sajnos, már ez is csak legenda. Különösen nyáron, amikor a modellek valahol falun, vagy fürdőhelyen hűsölnek. Legfeljebb kétes szépségű, toladó virágárusnók akadnak az utunkba.

Aki minden áron modelleket akar látni, bizza magát a szerencsés véletlenre s cirkáljon a Via Marguttán, a műtermek központján. De ez a szerencsés véletlen is csak ritkán kedvez. A művészek Argus-szemmel őrizik modelljeiket s egy ismert német szobrász feleségül vette a magát, amikor látta, hogy a kollegái nagyon is környékezik.

Aztán ezek a szép leányok is, csupa ravasz előrelátásból, maguk önszántukból is rejtőznek, hogy értékük fokozódjék és még inkább szítsák a vágyak tüztét. Követendő példaként lebeg előttük Cavaliéri Lina, a milliomos művész, akinek szenzációs házasságával nemrégiben foglalkoztak a lapok és aki szintén a nép gyermeke volt s virágot árult és modellt ált.

Vagy Lepante Vittoria, aki színésznő lett, minekutána mint cocotte akkora hírnévre s gazdaságra tett szert, hogy Civinai Guelfo őt tette meg a „La Regina“ című vígjátéka hősnőjévé! És gyakugyan, ő még ma is Saracinesco falunak a királynője, amely a legtöbb modellt küld Rómába.

Saracinesco, amely 900 méter magasságban

Tivoli és Subiaco közt fekszik, mindössze száz tűzhelyvel dicsekedhetik. De a szezonban alig egy kettőből száll föl füstoszlop, mert a lakosság nagy része — különösen a női fiatalság — Rómába vonul. Már a neve is elárulja, hogy e község saracón eredetű. A leányai azonban olyan szépek, hogy inkább Phidias, vagy Praxiteles műremekeihez álltak mintát.

Méltó vetélytársaik a Saracinescotól két órányira fekvő Anticoli Corrado női. E két falut nevezik Rómában a szépség szigeteinek. E faluk nyáron föl sem ismerhetők. A modellek Rómából pénzt és élelmiszereket hoztak magukkal. A festők pedig követték őket, mert más faluból nem kaphatnak modellt, s mert négy hónapig nem akarnak henyélni, így hát kénytelenek a szép leányok nyomában maradni.

A két falu közül Anticoli Corrado a nagyobbik. Mintegy száz ház van benne. Ugy lett fészteleppé, hogy sok művész ott villát épített és beházasodás által polgárjogot is nyert. Aki e szépségsziget csodáiban gyönyörködni óhajt, intőzze ugy, hogy Subiacoból jövet, reggeli hét órakor érkezhessék a vonattal. Ilyenkor vonul ugyanis a helység apraja-nagyja a mezei munkára ki s a bámuló vándor ritka szingardarágú zsánerképeket láthat maga mellett elvonulni.

Milyen meglepetés például, amikor hirtelen egy alagutszerű sötét kapuból egy Hebe vagy Aphrodite, fején a klasszikus „conca“-val (bronzkorsó) a napsütötte utcára lép. Milyen tiszta arcél! Milyen királynői járás! És a viselete: színes szoknya, tarka derék, fehér fejkendő... s alatta hollófekete haj és villogó parázs szem!

De valahogy eszünkbe ne jusson a fotográfáló masinához nyulni, hogy e jelenséget megörökítsük. Anticoli Corrado istennői odahaza is számító modellek, akik értékelni tudják szépségüket és nem engedik azt ingyen sokszorosítani.

Es idén mindenki a környék bálványának, királynőjének, Lepante Vittoriának dicőségét zengi, aki szülőhelyét legujabban kórházzal ajándékozta meg s templomát is gazdagon megajándékozta. Himnusz is komponáltak a díszítésére. Annak, aki jó mélyen belenyul a zsebébe, el is éneklük, el is muzsikálják ezt a himnusz, a királynői jó szívvel párosult szépség himnuszát.

VÁROS ÉS MEGYE

Uj utcanevek. Az építészeti bizottság ma délután tartott ülésében végrehajtotta a törvényhatósági közgyűlésnek azt a határozatát, mely több javaslat alapján elrendelte a rossz hangzású utcanevek megváltoztatását, még pedig úgy, hogy az ne egyszerre, hanem több ciklusra elosztva az utcákat, történjék. Az Érseb-utváros kilenc utcáját keresztelte el ma a bizottság és megállapította, hogy az új jelzőtáblák és házszámok ezerkétszáz koronába kerülnek. Kissé drága keresztelők. Az új nevek a következők:

Apafi Mihály (Kapa), Klapka György (Sarló), Irányi Dániel (Kasza), Mátyás király-ut (Fejsze), Kisfaludy Sándor (Borona), Tompa Mihály (Csutora), Kemény Zsigmond (Kosár), Jósika Miklós (Demeter), Reviczky Gyula (Illés), Calvin (Kápolna) utca. Az új munkástelep utcáit következőképp jelölik: Trefort, Martinevits, Garay, Tódy Ferenc, Pázmány, Tancsics, Vas Garabán, Csaba, Drégely, Dembinszky-utca, Pázmány-tér, Garay-tér.

Utcakeresztelő után.

(Az aradi utcák közül a mai napon egész esomó új nevet kapott. Ez persze eleinte nagy zavarokkal fog járni és nagyon könnyen megese-
tik az alábbi jelenet):

(Történik a Fehér Kereszt előtt, ahova épen most futott be az egyik autóbussz. Egy ur, cédlával a kezében, odalép a sarkon álló hordárhoz.)

Az idegen ur: Mondja csak édes barátom, hogy érek el leghamarabb az Irányi Dániel-utcába?

A hordár: Micsoda utcát tetszik keresni?

Az idegen ur: Az Irányi Dániel-utcát. A 23. számot. Ott lakik a Reisner. Megigérte, hogy kijön előm, de ugylátszik, elmaradt. Szerencsére megírta a lakcímét. (Mutatja.) Itt van. Irányi-utca 23.

A hordár (a fejét rázza): Olyan nincs. Irányi-utca nincs. Nem létezik.

Az idegen ur: Dehogyan nincs. A Reisner husz éve lakik Aradon, ő csak tudja. Itt van ni. (Olvasza a levelet)... A Kisfaludy Sándor-utca-ból befordulsz jobbra a Reviczky Gyula-utca-ba és átvágod a Mátyás király-teret és a második utca az Irányi Dániel-utca. No, mutassa meg leg-alább a Kisfaludy-utcát.

A hordár (röhög): Hehehe... az urat becsap-ták. Kisfaludy Sándor-utca meg ribizli-utca, hehehe... meg Mátyás-tér... hihhi... Az mind nem létezik. Én harmincöt év óta állok itt a standon. A Reisner becsapta.

Az idegen ur (dühösen): Ugy látszik maga részeg. Menjén haza és aludja ki magát. (Körül-néz, aztán odafordul a posztóálló rendőrhöz) Jó estét biztos ur!

A rendőr (aki nem biztos, csak közrendőr, de elfogadja a titulust): Jó estét. Mi tetszik?

Az idegen ur (félényen): Lenne szives meg-mondani, melyik a Kisfaludy-utca.

A rendőr (zavartan): Kisfaludy... hm... Kisfaludy. Várjon csak, mindjárt utána nézek. (Ke-reszgel a zsebében.) Tyűh, a kutya-fáját, otthon hagytam. Hogy hitták ez előtt?

Az idegen ur: Engem? Blaunak.

A rendőr: Nem magát. Az utcát. A Kis-faludy-utcát?

Az idegen ur: Hát mit tudom én. Először vagyok Aradon. De hogy nem tudja maga? Ma-gának tudni kell. Micsoda rendőr maga?

A rendőr (dühbe gurul): Semmi köze hozzá, hogy milyen rendőr vagyok. Jó lesz nem gorom-báskodni. Oszolj!

Az idegen ur (eloldalog. Nem tudja mihez kezdjen. Végül meglát egy lisztes embert és oda-somfordál mellé. (Félényen): Kedves barátom, merre van a Kisfaludy-utca?

A lisztes ember: Was für ein' utca?

Az idegen ur (idegesen): A Kisfaludy-utca. Az, amelyikből az Irányi Dánielbe lehet jutni. Tudja, a Mátyás-tér mellett...

A lisztes ember (félényen): Das gibts nicht. So a Gass' gibts nicht.

Az idegen ur (sirva): Hát milyen utca van?

A lisztes ember: Van Kapa-utca, Kasza-utca, Fejsze-utca, Sarló-utca meg Borona, meg Kosár meg Tehén, meg Csutora utca. Olyan utca, melyet az ur keres, nincs. Das gibts nicht!

Az idegen ur (nem tudja mit csináljon. Két-ségbeesve futkos ide-oda. Megszólít három bérko-csist, a Fehér Kereszt portását, hat lóvasuti ka-lauzt, két autóbussz-ellenőrt és tizenhárom járőke-lőt. Egyik se tudja utbaigazítani. Végül egy ur, aki látja a vergődését, odalép hozzá:

A helybeli ur: Ugy látom Uraságod az Irányi-utcát keresi.

Az idegen ur (a reménység elhaló sikrája-val): Igen, igen. Talán kegyed tudja hol van?

A helybeli ur: Hogyne tudnám. Bemegy ezen az egyenes utcán. A második utca jobb kéz felől a Kisfaludy-utca. Ott átvág a Mátyás-teret, száz lépésnyire befordul az Apaffy-utca-ba, majd balra kanyarodik, elhagyja a Trefort Ágoston- és a Tancsics-Mihály utcákat és megérkezik az Irányi-utca-ba, amely a Kemény Zsigmond-utca egyenes folytatása. Megértette kérem?

Az idegen ur (hálálkodva): Hogyne értettem volna meg. Uram, fogadja hálás köszönetemet. Hu-szonöt embert kérdeztem meg és egyik se tudott eligazítani. Ön nélkül éjfélig is itt állhattam volna a sarkon. Oh, mondja meg a nevét igen tisztelt megmentőm, hogy dicső unokáim is hálás szívvel gondoljanak vissza önre. A nevét uram.

A helybeli ur (szerényen): Figus Albert vagyok. Az én indítványomra kaptak az utcák új nevet. Örs.—

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ A jószívű emberbarát. Ledvinka Jakab és Karácsonyi Antal mázolósegédek ez év februárjában egy este alaposan becsipve tántorogtak végig a Thököly Imre-utca-n. A Thököly-utca 35. sz. ház előtt jókedvük tetőpontra há-gott és beveriek Bittner József ablakait. Bitt-ner leánya éppen súlyos beteg volt és a zajra nagyon megijedt. Bittner kirohant az utcára és ingerülten kérdőre vonta Ledvinkát, aki go-rombán felelt vissza. A zajra megjelent Tóth Mihály rendőr, aki a garázda legényeket be akarta kísélni. Ez nem ment könnyen. Led-vinkákék ellenszegültek és a segítségükre sietett Sárosi István iparos, aki nagyon megbotránko-zott azon, hogy a rendőr egyáltalán nem kez-tyűs kézzel bánt a botrányt okozó iparossegé-dekkel.

— Ne bántsa ezeket az embereket, mondta a rendőrnek, — nem csináltak ezek semmit. Én láttam.

A rendőr nem hederített rá, mire Sárosi a körülöttük csoportosulókat felhívta, hogy ne engedjék a rendőröket — mert időközben Tóth sipolására egy társa megérkezett — erőszakos-kodni. A rendőrök felszólították Sárosit, hogy ne izgasson és távozzék. Ebből dulakodás tá-madt és Sárosi az egyik rendőrt öklével fejbe-vágta. Hatóság elleni erőszak büntette miatt került ma a jószívű ember a törvényszék elé, amely az enyhítő körülmények figyelembevételével egy napi fogházbüntetésre ítélte. Sárosi ezt is sokalta és felebbezett az ítélet ellen.

§ Az erzsébetfalvai sikkasztás. Budapest-ről jelentik: A budapesti törvényszék vizsgáló-bírája ma kihallgatta az erzsébetfalvai sik-kasztó pénztárosnak, Kolláth Györgynek fele-ségét. Az asszony mindent tagadott, kijelen-tette, hogy egyáltalán nem tudott férje sik-kasztásairól. Mindezek dacára a vizsgálóbíró elrendelte ellene a vizsgálatot, s fentartotta a vizsgálati fogságot. Ugyancsak ma a vizsgáló-bíró kábelátviratot menesztett a new-yorki osztrák-magyar főkonzulátushoz, hogy Kolláth ügyében a kiadási eljárást megindította, s az iratok mind utban is vannak.

§ A szécsényi tragédia főtárgyalása. Balas-sagyarmatról táviratozzák: A szécsényi gyil-kosság ügyében a balassagyarmati törvényszék szeptember 14. és 15-ére tűzte ki a főtárgya-lást. Szűcs Jenő most a balassagyarmati ügyészség fogházában van. A tárgyalás elnöke

Kletzán Béla törvényszéki bíró lesz, a vádat Héray Andor kir. ügyész képviseli.

§ Ecet helyett likőr. Nem mindennapi eset került ma tárgyalásra a temesvári királyi ítélő-tábla előtt. Az ügy különösen a fűszerke-reskedőket fogja érdekelné, mert belőle ki-tűnik, hogy lelkiosmeretlen alkalmazottak mi-lyen újabb módokat eszelnek ki főnökeik meg-károsítására.

Halász Nándor karánsebesi fűszerkeres-kező a múlt év október havában észrevette, hogy alkalmazottai minden alkalommal össze-sugdosnak egy asszonynyal, aki az üzletbe jött vásárolni. Halásznak ezenkívül feltűnt, hogy a gyanús vevő, Pavelony Eufrozina na-ponta több ízben is egy-egy liter ecetet vásárol, habár igen szűkkeretű háztartást vezetett. Ok-tóber huszonnyolcadikán Halász kettemetlen ta-pasztalatokat szerzett. Ezen a napon Pavelonyné ismét ecetet vásárolt s amikor a kereskedő az árut megnézte, meglepetve látta, hogy az inas ecet helyett likört mert az üvegbe. Erre faggatni kezdte a gyereket, aki be is vallotta, hogy már több ízben adott az asszonynak ecet helyett li-kört vagy rumot, de ezt a manipulációt Roska Antal segéd felhívására követte el. Halász fel-jelentésére az ügyészség Bradi alias Hoffmann Ferenc tizenöt éves inas, Roska Antal tizenöt éves segéd és Pavelony Eufrozina 43 éves ka-ránsebesi lakosnő ellen megindította az eljá-rást. A karánsebesi királyi törvényszék annak idején tartott tárgyalásán Bradi-Hoffmann Fe-rencet mint kiskorú bűnöst dorgálásra ítélte s a többi vádlottakat az ellenük emelt vád alól felmentette. Felebbezés következtében ma del-előtt ítélkezett Gidró László kuriai bíró elnök-lete alatt ez ügyben a királyi ítélőtábla. A tar-gyaláson mint közvédő Keppich Henrik ügyvéd szerepelt. A tábla ítéleteivel az elsőbíróság íté-letét annyiban változtatja meg, hogy Roska Antal tizenhét éves segédet dorgálásra, Pave-lony Eufrozina pedig orgazdaság vétsége miatt egy heti fogházra ítélte.

§ A mezőőr és a cigányok. Valóságos har-cot vívott ez évi április tizenhetedikén egy me-zőőr egy cigánybandával. Ackermann József ujaradi mezőőr a jelzett napon a buzaföldeken észrevette, hogy több cigánygyerek a fölrakott buzát szethányja. Ackermann erre kötelesség-szerűen elkezdte a fiukat, mire ezek elmen-tek apjukhoz. Burján József cigányvajda a „purdek” jajveszékléseire az egész családjával nekiesett a mezőőrnek és elverte. Ackermann ekkor elakart menekülni, de a cigányok követ-ték, mire előrántotta a revolverét s több lövést intézett támadóira. Az egyik golyó Burján Jó-zsef testébe furódott, akit beszállítottak az aradi kórházba, ahol pár nap mulva meghalt. Ez ügyben a temesvári királyi törvényszék Gerdá-novits Sándor ítélőtáblai bíró elnöklete alatt tárgyalást tartott, amelyen mint szavazóbírák Szász János és Dárda Géza dr. törvényszéki bírák vettek részt. A bíróság Ackermann Jó-zsefet erős felindulásban elkövetett halált okozó súlyos testi sértés miatt nyolc havi börtönre ítélte, míg a Burján cigánycsalád nyolc tagját hatóság elleni erőszak miatt a törvényszék ti-zennégy—tizennégy napi fogházra ítélte. Az ítélet ellen Ackermann felebbezést jelentett be.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetési osztály — 151

IRODALOM ES MŰVÉSZET.

Vidám estély a nyári színházban.

— *Fregolia asszony bemutatkozása.* —

*

A nyárvégi sivar szórakozások közepette szinte felejtethetetlen órákat szerzett ma este az aradi közönségnek az a társaság, amely a világhírű *Fregolia* asszony kíséretében tartott előadást a nyári színházban. A sorrendben a bájos *Fregolia* asszony volt az utolsó, de kétségtelen, hogy a publikum rokonszenvét — nem: bámulatát, ő nyerte meg legelsőben. Ez a fügrán, bájos, szőke amerikai asszonyka annyi babonás ügyességet és csodálatra méltó kedvességet varázsolt a poros színpadok közé, hogy a közönség elragadtatását a maximumig fokozta. Az átváltozó művészetben a legnagyobboknak, az olasz *Fregolinak* komoly riválisaként mutatkozott be ez a kis miss. Pillanatok alatt kápráztató változás megy végbe a szemünk előtt. Mindig újabb alakzatban áll elénk és a néző szinte ezt a kérdést veti föl:

— Ez a szőke hölgy ugyanaz a szereplő, aki ez imént mint pincérnő futkosott a színpadon?

Nemesak az arca és az alakja változik, hanem a hangja is átforgul: a fülbemászó szoprántól a harsogó baritonig gyönyörködhetünk csengő hanganyaga átforgulásátában. Ahogy a „Villany-pincér a kávéházban” című kis bohózat összes szereplőit egyedül eljátszotta, az maga kész boszorkányság és csodálatra méltó komoly művészet. A közönségre szinte leirhatlan hatást gyakorolt *Fregolia* asszony, akinek könnyedén előadott produkcióit a temesvári „Modern Színpad” egyes tagjainak ötletes szereplése előzte meg. A „Ferde helyei” című bohózatban sok kacagtató éle van, amit az *Ujvári Károly*, *Szakács Böske* és *Bihari László* alakítása élvezhetően juttatott a hálás publikum elé.

Különösen tetszett *Ujvári* huszárszólása. Eanek a fölülmulhatlan komikusnak későbbi produktumai: az öreg koldus, a „Róth Matild” kuplé valóban sok vidám percet szereztek a közönségnek.

A holnapi és vasárnapi műsor még élvezetesebbnek ígérkezik s kétségtelen, hogy a közönség fokozott mértékban támogatja ezt a kitűnően összehangzott művész társaságot.

* A színházi bérlet. A mai nappal, szeptember 3-án kezd meg a színházi pénztár a bérlet előjegyzéseket. Kéri Gonda pénztáros a régi bérletet, hogy helyeik iránt szeptember hó 15-én déli 12 óráig intézkedni sziveskedjenek. Az ujonnan jelentkezők pedig jól tesszik, ha mielőbb előjegyztetik magukat, hogy annál jobb helyhez jussanak. A színházi pénztár nyitva van reggeli 9 órától délután 5 óráig, de Gonda azontul is mindig rendelkezésére áll a bérlet közönségnek, a hivatalos órákon túl is Szent István-utca 1. szám alatt. Bérletet lehet nyitni a, b és c előadásokra, 70—70 előadásra. Bérlet árak: páholy alsó és első emeleten 546 korona, közép nagy páholy 633 kor., I. támlásszék 142 kor., II. támlásszék 115 kor., III. támlásszék 97 kor. A bérlet három részben fizetendő. A jegy átvételekor az első részlet, december 1-én a második részlet és a harmadik részlet február 1-én. Színlap 10 hónapra 4 korona. Az első heti műsor: *János vitéz* (Fedákkal), *Vig özvegy* (Fedákkal), *Lotti ezredesei* (Fedákkal). *Bilincsek*, nagyhatású újdonság új diszletekkel és jelmezekkel, itt először, kétszer egymásután. *Kornevillei harangok* Cseh Ferenc tenorista első fellépte, *Gospodare*, operette, Huszár Károly bemutatása.

* Sirás, nevetés, ez az élet sora. Hol örülünk az élet apró örömeinek, hol meg sirunk a kellemetlenségeken. Csak hogy a kellemetlenségek rendszerint sokkal nagyobb számban vannak, mint az örömek. Ezért, aki csak teheti, keresi az olyan szórakozást, amely szórakoztatja, vigasztalja és öröme deríti, hogy a szomorúságot elfeledje. Az *Uránia* mostani műsora kitűnően szolgálja ezt a célt. A látványos képek szórakoztatnak, a drámák vigasztalnak, a humoros képek pedig jókedvre derítenek. Különösen jó ebből a szempontból is a mai műsor, amelyben a megrázó drámák, a pompás látványosságok kacagtató humoros képekkel vannak kombinálva. 241

Félévig a disznóiban.

— Elítelt emberkinzók. —

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, szeptember 2.

Az egész ország sajtóját annak idején élénk foglalkoztatta az az embertelen bánásmód, amelynek egy szerencsétlen félkegyelmű leány esett áldozatul. A zalamegyei Légrád községben. Ruznyák József földmives és felesége, szül. Kosnyák Teréz egy Persa Rozália nevű félkegyelmű lányt fogadtak ezélt 7—8 évvel magukhoz, akinek 100 koronát kitevő vagyonáért egész életére ellátást ígértek. Abban bíztak ugyanis, hogy a leány, aki testileg is elő fejletlen és esenevész volt, hamarosan elköltözik ebből a világból. Azonban az idő mult és ekkor, hogy megszabaduljanak a szerencsétlentől, éhezették, disznóiban tartották, ruhát nem adtak rá, úgy, hogy majd megvette a szerencsétlent az isten hidege. A sok éhezéstől és kínzástól elgyötörve, Persa Rozália ez év január 16-án meghalt. A házaspár ekkor levélben felszólította Neumaun Henrik dr. légrádi orvost, hogy vizsgálja meg a holttestet és azonnal temettesse el. Ha az észlelt jelenségeket eltitkolja, akkor pénzbéli jutalomban részesítik. De Neumann erről a hatóságnál jelentést tett. A nagykanizsai kir. ügyészség, amelyet a légrádi jegyző sürgönyileg értesített a rémes esetről, felkérte az ottani csendőrséget a nyomozás megejtésére. Az erslyes nyomozás rémes adatokat hozott napvilágra.

A bűnös házaspárt a nagykanizsai kir. törvénytörvényesék ma vonták felelősségre embertelen cselekedeteért. Részletesen elmondották a tanuk, hogy Persa Rozáliát Ruznyákék állandóan egy piszkos disznóiban tartották, ahol sárban és piszokban egész ruhátlanul fetrengett. Enni nem adtak neki, úgy, hogy gyakran a szomszédok is hallották az éhező leány jajgatását. Ők adtak egynéhány falatot neki, amikor is a leány mohón falta az ételdarabokat. Hallották, amikor Ruznyák Józsefné odaszólt férjének: „Minek adsz neki inni! Hadd dögöljön meg már egyszer!”

A királyi ügyész vádbeszédében rámutatott arra, hogy az orvosszakértői jelentés is bizonyítja a vádlottak bűnösségét. A jelentés szerint a gyomor és a belső részek világosan mutatják a hosszabb idő óta való éhezést, a hosszúra megnőtt, szinte állati körmök az elhanyagolást és az egész test ütlegek és kínzások nyomait.

A vádlottak a rettenetes vád ellenére azonnal védekeztek, hogy maga a leány akart az ölben lakni, mert a szoba levegője elviselhetetlen volt reá nézve, ruhát pedig azért nem adtak reá, mert minden ruhadarab fájdalmat okozott neki.

A kir. törvénytörvényes rövid tanácskozás után mindkét vádlottat bűnösnek mondotta ki és a Btkv. 287. és 289. szakaszaiban foglalt elhagyás büntette miatt a súlyosbító 91. szakasz alkalmazásával 6—6 havi börtönre ítélte őket. Az ítélet ellen a vádlottak és védőjük felbuzgáltak.

Elmarad az aradi orvoskongresszus.

— Az orvosszövetség távirata. —

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, szeptember 2.

Az orvosszövetség kongresszusát, amelynek szeptember hó 8-án, Aradon kellett volna lezajlania s amelynek előkészítésén már hetek óta fáradoztak az aradi fiókszövetség tagjai, az országos orvosszövetség elnökének intézkedésére, később meghatározandó időre halasztották.

Az elhatározás indoka a mostani kolera-járványos időben keresendő. Az orvosszövetség vezetőségének ugyanis az a felfogása, hogy ámbár eddig a járvány még fel nem lépett és közvetlen veszéllyel se fenyeget, mégis helyesebb, ha az orvosok, tisztán a közönség megnyugtatója szempontjából, mostanában nem mozdulnak el állomáshelyeikről.

Az elhalasztásról az orvosszövetség elnöke Kéty Károly dr. egyetemi tanár udvari tanácsos táviratban értesítette a fiókszövetség elnökét. Az értesítés azonban nem jött teljesen váratlanul. Már tegnap levelet kapott Lövinger Mór dr., a fiókszövetség elnöke, amelyben az országos orvosszövetség vezetősége kilátásba helyezte a kongresszus elhalasztását. Ez a levél a következőképen hangzik:

Mélyen tisztelt Elnök ur!

A kolera réme kísért a hatóságokban és a közönségben egyaránt. A hatóságok megkívánják, hogy a hatósági orvosok helyükön maradjanak, elsősorban ott, ahol az az orvos egyedül a vidéken. A közönség, meg a sajtó szintén megköveteli ezt.

Könnyen lehetséges, hogy ha csak egy koleraeset jelentkezik az országban, elnök ur ő méltósága lefujja a kongresszust. Schwartz baró ur is ezen a nézeten van, sőt magam is kénytelen vagyok beismerni ezen érvek helyességét. Mert ha csak egy koleraeset jelentkezik az országban, egyetlen községi, kör-, városi, járási, vagy megyei főorvos se távozhathat állomáshelyéről. De meg a hatóságok, meg a közönség is rossz néven vennék tőlünk, ha akkor, amikor az ország bajban van, elszólítjuk az orvosokat helyükről, hogy megbeszéljék saját ügyes-bajos dolgaikat. Viszont nagyon jó benyomást tenne mindenfelé, ha a veszély beálltakor, erre való hivatkozással, nem tartanánk meg a kongresszust.

A helyzet, hála istennek, még nem olyan, hogy széles rendszabályokhoz kellene nyulni, remélem nem is lesz zavar és minden simán fog menni, úgy az ország, mint a kongresszus érdekében. *Flesch dr.*, az „Országos Orvosszövetség” titkára.

Ma azután megérkezett Kéty Károly dr. szövetségi elnök következő távirata:

Tekintettel a fenyegető járvány-veszélyre és a hatósági orvosok lekötöttségére, elhalasztom az idei orvos kongresszust, később meghatározandó időre. Levél megy. Kéty, szövetségi elnök.

Az elhalasztás okát autentikusan az ígért levél fogja megmagyarázni, de valószínű, hogy habár közvetlen veszély most sincs, a közönség megnyugtatója végett nem mennek el az orvosok állomáshelyeikről.

Az idei aradi orvoskongresszus e szerint valószínűleg végleg elmarad. Eanek a véleményének adott ma kifejezést Lövinger dr. a fiókszövetség elnöke is. Mert a járványos veszély aligha múlik el három négy héten belül, októberben pedig az orvosok nem igen mehetnek más kongresszusra.

HIREK.

Bombarobbanas Budapesten.

— Légberöpült vasuti szemator —
Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 2.

Titokzatos bűnügyben indította meg a nyomozást ma este a budapesti rendőrség. Eddig még ismeretlen tettesek bombával felrobbantották a budapest—keleti pályaudvar közelében egy szemafort, amely tudvalevőleg arra szolgál, hogy az érkező vonatoknak hírül adja, szabad-e a pályatest vagy: pedig elzárták. A szemafor: vagy vészjelző, a vasuti katasztrófák megakadályozását szolgálja s éppen ezért látszik bűnös cselekedetnek a ma esti bombarobbanás.

A budapesti rendőrséget kevéssel tíz óra után értesítették a titokzatos esetről. Telefonon azt jelezték, hogy a keleti pályaudvar előtt, annak a sinnek a mentén, amelyen este féltizenegy órakor a bécsi gyorsvonatnak kell berobogni, a szemafor felrobbant és a levegőbe repült.

A rendőri vizsgálat megállapította, hogy a szemafor tövében bombát helyeztek el, amely mellett egy fehér zsebkendő hevert. Nemsokára a robbanás után érkezett meg a bécsi gyorsvonat, amelyet Kelenföldnél megállítottak és más vágányra toltak, mert nem merték a felrobbant szemafor mellett beengedni.

Hogy kilehet a tettes s mi szándéka volt vele, még nem tudni. Annyit megállapítottak, hogy az esti gyorsvonaton nevezetesebb személy nem utazott.

— Időjárás. Az aradi meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 3-án az időjárás: változékony, hűvösebb, sok helyütt csapadék.

— A király nyaralása. Ischlből jelentik: A király szeptember hetedikéig marad Ischlben, ezután a schönbrunni kastélyba költözik. Tizedikén részt vesz az Erzsébet királyné emlékére rendezendő gyászünnepélyen és másnap a Hofburgban foglalja el lakosztályait.

— Tisza István gróf utazása. Budapestről jelentik: Tisza István gróf ma este családjával gesszi birtokára utazott. Tisza tegnap a kereskedelmi minisztériumban felkereste Kálmán Gusztáv államtitkárt és vele hosszasan tanácskozott.

— Az ujoncok bevonulása. Budapestről jelentik: Az izraelita országos iroda nevében Mezei Ferenc dr. titkár megkereste, Hazai Samu honvédelmi minisztert, hogy tekintettel az október 4-iki és 5-iki zsidó ünnepekre engedje meg, hogy a zsidó felekezeti ujoncok vagy október 3-án, vagy 6-án vonuljanak be és az ünnepekre, továbbá október 13-án mentse fel őket a szolgálat alól. A miniszter értesítette az irodát, hogy az összes ujoncok bevonulását október hatodikára tette át és 13-án felmenti a zsidó katonákat a szolgálat alól.

— Budavár isszavétele a törököktől. Ma, szeptember hó 3-án van a 224-dik évfordulója annak, hogy Budavárát a törököktől visszavették, miután 145 évig a török hatalom alatt volt és a templom tornyán, valamint a Mátyás király palotáján a félhold ragyogott.

— Orvosi kinevezés. A magyar kir. államasutak igazgatósága Lakatos Izsó dr., kiváló aradi nőgyógyászt az aradi fizletvezetőség területére nőgyógyászati orvosi tanácsadóvá nevezte ki.

— Mofeszállják a cárt. Friegberdből jelentik: Hivatalos helyről a sajtót a következők közlésére kérték fel: Mídon a cár ma Neuheim fürdő sétányának egyik padjára leült, néhány fürdővendég felismerte és olyan módon viselkedett vele szemben, ami egyenesen botrányos volt. Ha ez ismétlődni fog, úgy lehetlenné fog válni, hogy a cár nyilvánosan mutatkozzék.

— Csernoch püspök — virilista. Makóról jelentik: Csanádmegye most állította össze a jövő évre szóló virilisták névjegyzékét. A legtöbb adófizetők közt első helyen áll Csernoch János dr. megyés püspök 41 250 korona adóval. Návay Lajos országgyűlési képviselő — kétszeres adószámítással — 6230 koronával, Justh Gyula pedig 1867 koronával szerepel a virilisták névjegyzékén.

— Küldöttség Tisza Istvánhoz az aradi tőzsde érdekében. A kereskedelmi és iparkamarában ma délután Reinhart Gyula, majd Reiner Ferenc elnöklése mellett a tőzsde ügyében értekezlet volt, melyen véglegesen megállapították a tőzsde alapszabályait s egyéb praematikai szabályzatait, továbbá a bíróság engedélyezése érdekében teendő lépéseket beszélték meg. Elhatározta az értekezlet, melyen a Gazdasági Egyesület képviselői is résztvettek, hogy Tisza István gróftól Aradon időzése alkalmával kereskedőkből, gazdákból és iparosokból álló monstre-küldöttséggel keressék föl s megfogja őt kérni a tőzsde érdekében a kormánynál való közbenjárásra. A küldöttséget Steiner Ferenc kamarai tag fogja a képviselő elé vezetni s a kamara titkári hivatala fogja elkészíteni a memorandumot, melynek benyújtására Tisza István gróftól a küldöttség megkéri.

— Husz milliós alapítvány. A tavasszal halt meg Budapesten a magabazárkózott, mogorva milliomos, Kaszelik Jenő. Végrendelete akkor nem került nyilvánosságra, mert a bécsi belvárosi járásbírósa megtagadta a végrendelet kiadását. A hagyatéki eljárásra illetékes budapesti IV. ker. járásbírósa kérelmére aztán az igazságügyminiszter lépett közbe és a végrendelet visszakerült a IV. ker. járásbíróshoz.

A hagyatéki bíróság a végrendeletet, melynek tartalma méltán kelt közérdeklődést, ma hirdette ki. A végrendelet 1880-ban Bécsben kelt, ezt egy 1886-ban kelt fiókvégrendelet részben módosítja, részben kiegészíti. Kaszelik Jenő eme végrendeletével minden vagyonát, melynek értéke legalább tízenyolc husz millió korona, közölcra hagyta. Csúpán egyik barátjának juttatott ötvenezer koronát. Azt rendelte, hogy egész vagyonából egy nagyszabású alapítványt létesítsenek, amelyből oly képzett honoráciorok kaphatnak majd segítséget, akik saját hibájukon kívül jutottak szorult helyzetbe. Kaszelik Jenőnek egyetlen törvényes örököse maradt, testvére, Kaszelik Eugénia, a kit a végrendelet az öröklésből teljesen kizárt.

Az alapító önzetlenségét bizonyítja, hogy az alapítványt nem a maga nevére tette, hanem néhai szülei, Kaszelik Ferenc és Erzsébet nevére. Kikötötte, hogy az alapítványból művészi emléket állítsanak szüleinek azon a helyen, a hol az elszegényedett középosztály számára az alapítványból hajlékot fognak építeni. Az alapítványt a közalapítványi királyi ügyigazgatóság fogja kezelni. A nem egészen világos végrendelet valószínűleg sok pereskedésnek lesz az okozója.

— Nagy tűz Zombolyán. Temesvárról jelentik: Ma esté nagy vihar pusztított Zombolyán. Vihar közben az egyik téglagyárban kigyuladt egy épület és egy ott felhalmozott szalmakazal. A nagy szélben a szalmacsóvak a falu több helyére repültek és negyven házat teljesen elpusztítottak. A kár 250.000 korona.

— Betörések Szamosujváron. Szamosujvárról jelentik, hogy ott tegnap és ma éjjel hihetetlenül merész betörők garázdálkodtak. Tegnap éjjel a szolgabírósa épületébe törtek be és onnan rendkívül értékes iratokat és értékpapírokat vittek el. Rorlich fakereskedőtől pedig elvitték súlyos Wertheim szekrényét, amelyben körülbelül százezer korona volt. A betörések ma éjjel megismétlődtek. Négy helyen is belörték az ismeretlen tettesek. Az egyik helyen észrevették őket, a rendőrök segítségével üldözöbe is vették, de elfogni nem sikerült. A betörések gyanuja alatt eddig 18 embert tartóztattak le.

— Viszálykodás az ipartestületben. Az aradi ipartestület előjárósága ma délután a vasárnapi közgyűlést előkészítő ülést tartott, amely igen viharos lefolyású volt. Az ülés elején két számvevő bejelentette az előjáróságnak, hogy az iparhatóság által megejtett vizsgálat következtében tudomásukra jutott, hogy a zármérleg nem helyes, visszavonják az aláírásukat s ezt annál is inkább teszik, mert a harmadik számvevő, Hönig Ottó nem hajlandó aláírni a zárszámadásokat. Hönig Ottó kijelentette, hogy a mérleg helyes és pontos s ő más okok miatt nem írja alá azt. Ezt a kifogást azonban csak a közgyűlésnek hajlandó elmondani. Hönig Ottó eme kijelentésére nagy konsternáció keletkezett és kifogások hangzottak el Hönig ellen egyesek részéről. Reinhart Gyula éles szavakban ítélte el Hönig viselkedését. Az elnök, Reisinger Sándor, sajnálattal konstataálta, hogy Hönig Ottó számvevő kötelességét nem teljesíti s eljárását komolytalannak tartja. Erről jelentést tesznek a közgyűlésnek s annak intézkedését kéri.

— Schaffer Henrik számvevő kijelentette, hogy ő és Kristyóry Sándor annak idején teljes jóhiszeműséggel írták alá a zárszámadást, mert az akkori titkár, Kádas Lajos dr., azt állította, hogy Hönig a számadásokat helyeseknek találta. Hönig Ottó újólág kijelenti, hogy a számadásokban hiba nincs. Amikor az előjáróság tagjai újól fel szólították Höniget, hogy jelzett kifogásait adja elő, Hönig kijelentette, hogy ő egy ízben hajlandó lett volna erre, de akkor az előjáróság nem hallgatta meg. Ennek megállapítása végett az akkori jegyzőkönyvet keresték ki, s ekkor kiderült, hogy Kádas titkár több, előjárósági ülésről szóló jegyzőkönyvet egyáltalában nem készített el. Az elnök, alelnök végül kimondja, hogy miután jegyzőkönyvileg is megállapítható, hogy objektív kifogás a zárszámadás ellen nem tétetett, az előjáróság kénytelen azt helyesnek elfogadni. Végül bejelentik az alelnök, hogy Hönig Ottótól és Reinhart Gyulától összesen 22 indítvány érkezett, amelyeket a közgyűlés elé terjesztenek. Ezzel az előjárósági ülés véget ért.

— Őres gyűjtőívek. Krassószörénymegye alispáni hivatala több gyűjtőívet küldött Varjassy Lajos polgármestereknek, hogy azokon a város közönsége körében gyűjtést eszközöljön az árvizkárosultak részére. Az íveket körözték, de adakozó nem akadt. A polgármesteri hivatal azzal a jelentéssel küldötte vissza azokat, hogy a gyűjtés nem járt eredménnyel.

— A kolozsmezei árviz. Kolozsvárról jelentik: A mai lapokba talzott hírek kerültek az árviz pusztításáról. Bács községnek ötven házat nem rombolta le az ár, hanem csak megromgálta. Gere Kálmán, az államépítészeti hivatal főnöke ma megvizsgálta az utakat; a víz nem hidakat döntött le, hanem két át-ereszt söpört el. A kár így is elég nagy.

— Lemondott evangélikus püspök. Budapestről jelentik: Zalenka Pál bányakerületi ágostai evangélikus püspök legközelebb lemond és a közéletől visszavonul. Utódaul Geduly Henriket, a tiszai egyházmegye egyházi főjegyzőjét emlegetik.

— Két város harca a törvényszékért. Megírtuk, hogy Székely Ferenc igazságügyminiszter Kézdivásárhelyre utazott, mert személyesen akar meggyőződni arról, vajjon a törvényszék székhelyének melyik város felel meg jobban: Kézdivásárhely, vagy Sepsiszentgyörgy. Mint Kézdivásárhelyről jelentik, a miniszter ma reggel Ráth Endre, Polónyi Dzsó képviselők, továbbá Szentkeresztly Béla báró főispán kíséretében érkezett. A vasutnál óriási néptömeg várta a vendégeket. Súlyom Miklós, a törvényszék elnöke üdvözölte a minisztert, aki előtt Török Andor polgármester tolmácsolta a városnak azt a kérelmét, hogy a kormány a város által felajánlott telken, Kézdivásárhelyen építse fel az igazságügyi palotát és így a törvényszéket hagyja Kézdivásárhelyen. A miniszter kijelentette, hogy biztos ígéretet nem tehet, de a kérdést nem a politika, hanem a szükségszerűség szempontjából fogja megítélni. Azután megtekintette a felajánlott telket. Délután Sepsiszentgyörgyre utazott a miniszter, ahol Gódrí polgármester kérte városának a törvényszéket. A miniszter ugyanazt felelte, mint Kézdivásárhelyen.

— Svédország kövele szűkölködik. Vigasztalásnak ugyan vigasztalás, de azért a drágaság miatt panaszoló ember sorsán keveset változtat az a tudat, hogy Svédországnak amerikai kövele oly szorult helyzetbe került a drágaság miatt, hogy ott akarja hagyni „fényes” diplomáciai állását és felcsereéli a nagy tisztességet egy jó falat, de megvásárolható — hússal. Lagercranz, Svédország washingtoni kövele, mint Stokholmból jelentik, értesítette kormányát, hogy lemond állásáról, mert Amerikában az élelmiszerek ára úgy emelkedett, hogy fizetéséből nem tud megélni. Az Amerikában megjelenő svéd újság, a Northstar azt írja, hogy a követ az élelmiszer árak emelkedése következtében oly szűkös viszonyok közé került, mint bármelyik tisztviselő.

— Magyar szociálisták a nemzetközi kongresszuson. Koppenhágából jelentik: A szociálisták nemzetközi kongresszusa tegnapi ülésén majdnem kizárólag magyar ügyekkel foglalkozott. A magyar osztály ugyanis nem ismerte el Alpári Gyula és Strasser József szociálisták mandátumait érvényeseknek. Buchinger Minó bejelentette, hogy Alpárit kirekesztették a magyar pártból, Strasser pedig állandóan külföldön tartózkodik. A bizottság ennek alapján úgy Alpári, mint Strasser mandátumát nagy szótöbbséggel érvénytelennek nyilvánította.

— Operanékes és kritikus verekedése. Münchenből jelentik: Ma délelőtti nagy botrányt okozott Gillmann udvari operanékes, az itteni udvari operaháznak tagja, a ki a Neueste Nachrichten nek zenei munkatársát, Dillmann, gancsoló kritikája miatt az utcán megtámadta, arcul ütötte és agyonütéssel fenyegette, ha még egyszer mer róla bírálatot írni. Az eset kiroz feltűnést kelt és Dillmann büntetőfeljelentést tett Gillmann ellen.

— Kézrekerült fosztogatók. Megírtuk, hogy Szató Péter szentleányfalvai gyümölcsárut vele lumpoló cimborái kifosztották és a falu házában a kukoricásba fektették. A rendőrség az egyik tettest még tegnap letartóztatta Szabó Dávid foglalkozás nélküli egyén személyében. Ma cinkostársa is kézrekerült. Mézi Ferenc kőműves segédét is elfogták a detektívek: A pénz nagy részét már elköltötték; részint ruhát vettek, részint elmulatták. Mindkettő beismerte tettét.

— Házasság. Németh István Dóváról ma (3-án) délbán tartja esküvőjét Hidvéghy Mariakával, Hidvéghy Pál és neje született Gálffy Gizella leányával. (Mindem külön értesítés helyett.)

— A szállodaágés halottja. Innabruskóból jelentik, hogy a leégett Karrersee szálloda romjai alatt egy katona holttestét találták, aki valószínűleg az oltás közben lelta halálát.

— Elázott szini előadás. Szarvasról jelentik a következő humoros kis históriát: A tegnapi nagy vihar és eső elmosta a színházi előadást. Marházy Miklós játszik itt a társulatával és tegnap este a „Koldusgróft” mutatták be. Az első felvonás közepe táján megindult az eső. Előbb csak vastag cseppek hullottak alá a rozoga tető keresztül, később azonban egész sugarakban ömlött az áldás a színpadra, a nézőtérre és a zenekarra. A muzikusok egészen átáztak, de azért szilárdan megmaradtak a helyükön. Előbb esernyők alatt játszottak, később meg, mikor így nem ment a dolog, felvonultak a széles páholyokba. Az eső azonban a páholyokat sem respektálta és így az előadás nagy derűtség közepette félben maradt.

— Női kereskedelmi tanfolyam növendékei a szükséges tankönyveket ifj. Klein Mór könyvkereskedő cégnél szerezhetik be. 6351

— A detektív-kisasszony. Berlinből jelentik: A berlini nagy vásároson az utolsó időben nem mult el nap, a melyen valakinek a pénztárcáját ne lopták volna el. A rendőrség detektívekkel kerestette a tolvajt, de nem akadt nyomára. Két nappal ezelőtt egy özvegyasszonynak lopták el a pénztárcáját, melyben összes vagyona, száz korona volt. Sirva panaszolta veszteségét leányának, a ki megfogadta magában, hogy leleplezi a tolvajt. Tegnap korán reggel a vásároson ment, zsebében duzzadó pénztárcával, a melyet azonban pénz helyett apró szegekkel töltött meg. A pénztárcába még egy ódult is tett, amelyre ezt írta:

— A ki másnak vermet ás, maga esik bele. Őa ellopta anyám pénzét, ezért én most leleplezem.

A fiatal lány a sokaság közé vegyült, s úgy tett, mintha nem törődne semmivel, titokban azonban erősen figyelt, hogy mi történik körülötte. Nemsokára valaki véletlenül meglökte, ugyanabban a percben érezte, hogy a zsebe megkönnyebbült terhétől. Most hirtelen magragadta a mellébe lévő elegáns hölgy karját s rendőrért kiáltott. A hölgy olyan hevesen tiltakozott a gyanúsítás ellen, hogy a rendőrt is majdnem megtévesztette. A lány azonban nem eresztette el a kezét s követelte, hogy motozzák meg. Bevitték egy üzletbe, a hol átkutatták zsebeit s ekkor meglepő felfedezést tettek. Az asszonynak a ruhája úgy volt megvarrva, hogy köröskörül volt rajta zseb. Az utolsóban megtalálták a szöggekkel telt pénztárcát, de a többi zseb sem volt üres, majdnem mindegyikben volt valami lopott holmi. Lakásán megtalálták az özvegy asszony pénztárcáját is, a melyben még érintetlenül pihant az egész vagyona. A tolvaj nő megvallotta, hogy rendszeresen űzte a zsebmetszést. Mesterségét olyan kitűnően tudta, hogy jómódban élhetett elegánsan öltözködhetett. Buzáta Európa összes városait, de sehhol sem tartózkodott néhány hétnél tovább. Berlinből is másnap akart elutazni. Arra a kérdésre, hogy hová akart menni, azt felelte, hogy Bécsbe, onnan pedig Budapestre.

— Legtöbb kényelmet az iskolakönyvek beszerzésénél Kerpál Izsó könyvkereskedése nyújtja azért, hogy a város e legtágasabb és már óriási méreteinél fogva is látványosság számba menő imponáns, nagy üzlethelyisége kikerülhetővé teszi a fullasztó hőségben való, néha órákig tartó szorongást és várakozást. Megfelelő számú megbízható kisegítő személyzet folytán pedig bárki 5-10 perc alatt kényelmesen elintézheti könyveszerzési szükségletét. 3367

— Harc a baccarat ellen. Budapestről jelentik: A „Budapesti Napló” érdekes, bár előreláthatóan sikertelen akciót indított meg a hazárdjátékok ellen. Az impulzust Obláth Aladár öngyilkossága adta meg. A lap szerkesztősége ma feljelentést adott be a budapesti rendőrfőkapitánysághoz, amelyben a következő klubok és társaskörök nevezi meg, mint amelyekben tiltott hazárdjáték folyik: Lipóvárosi kaszinó, Nemzeti kaszinó, Országos kaszinó, Erzsébetvárosi kaszinó, Erzsébetvárosi kör, Józsefvárosi kör, „Otthon” Irók és Hirlapírók Köre és „Fészek” Irók és Művészek Köre. A feljelentés elmondja, hogy csak azért játszanak hazárdjátékokat, hogy a pinkapénzből fentarthassák a klubot. Kéri a főkapitányt, hogy azonnal tegyen saját hatáskörében előterjesztést a belügyminiszteriumnak a hazárdjátékok megakadályozására. A lap egyúttal hasonló tartalmú feljelentést tett a kerületi előjáróságokhoz is.

Boda Dzsó dr. főkapitány kijelentette az illető lap munkatársának, hogy a legnagyobb mértékben elítéli a kaszinói hazárdjátékokat, de sajnos, tétlenül kell néznie a pusztítást, mert nincs módja arra, hogy embereivel behatoljon a kaszinókba és megakadályozza a játékot. Várja a törvényhozásnak intézkedését, mert ezen a bajon csak a parlament segíthet tételen törvénnyel, amely a hazárdjátékokat a társaskörökben is eltiltja és jogot ad a rendőrségnek arra, hogy gyanu esetén a kaszinókba behatolhasson.

— Kutyáknak vetett gyermekhulla. Temesvárról jelentik: Józsa Erzsébet óteleki születésű eselédleányt, ki koraszülött gyermekét a Kossuth utca tizenharmadik sz. ház egyik eselédszobájában napokig eldugva tartotta, majd pedig azt eseléd-társaira bízta, kik azt egy üres telket őrző kutyák elé vetették, ma az óteleki eselédőrség letartóztatta. Józsa Erzsébetet holnap bekísérik Temesvárra.

— Tanszerkiállítás nyitva reggel 8 től este 8-ig, Weissz Leó könyv- és tanszerüzletének főtelemeti helyiségében. Megtekintés díjtalan.

— Agyonsujtotta a villám. Apátiából jelentik, hogy a tegnapi vihar alkalmából a villám Balla Péter dohánykertészt, aki a mezőn dolgozott, agyonsujtotta.

— Toalett újdonságok. Németh Jánosné műtermében készülnek a legszebb és legizlésesebb őszi angol és francia toalett-újdonságok. Felöltők, színházi bluzok stb. jutányos árban. Daák Ferenc-utca 80. II. emelet. 3403

— Kolera és minden fertőző járvány ellen legjobb óvszer a tiszta, baktériummentes víz. Ilyen a világhírű „Buziási Phoenix” ásványvíz, mely mint természetes bakteriummentes, legtisztább és legolcsóbb hazai ásványvíz a leg-hiresebb orvostanárak által ajánlatik. A mostani járványos időben a Buziási Phoenix ásványvíznek egy házban sem szabad hiányoznia. A buziási források különben egy újonnan felbuggyant hatalmas forrással szaporodtak s így az eddiginél is nagyobb mennyiségben szolgáltatják a járvány elleni legbiztosabb óvszert. 6923

— Szeptember hó 3-án, szombaton nyílik meg Deutsch Sándor táncintézete az Ipartestület dísztermében, melyre beiratkozni már most lehet Bercsényi Miklós-utca 18 sz. alatt. Külön kereskedő-, diák- és iparos-kolon. Külön órák úgy háznál, mint a táncintézet helyiségében. Szeptember 4-én, vasárnap délután és este ösmérkedési összejövetel. Szíves pártfogást kér Deutsch Sándor, okl. táncintéző. 3147

— Francia likörök legbiztosabb kóstoltatóira. — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál. 279

A kiváló bőr- és lithiumos gyógyforrás

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, emelkedettségnél, vörhenyűnél és hurutos hólyagbajoknál kitűnő hatású.

Természetes vasmentes savanyúvíz.

Kapható ártárványkereskedésekben és gyógyszertárakban.

SCHULTES ÁGOST

Székelykeresztúr, Magyarországon, a Kárpátok lábánál, a Bükk-hegységben, a Bükk-hegységben, a Bükk-hegységben.

TARKASÁGOK.

(Ehrlich 607.) Szájról-szájra száll ez a történet. Egy gazdag kereskedő nemrégén üzleti ügyben kiutazott Frankfurtba. Gondolta, ha már Frankfurtban van, hát legalább szerez Ehrlich-tól egy pár adag 606-os szérumot. Nem árt az ilyesmi a háznál. Frankfurtba megérkezve, nagynehezen Ehrlich tanár elé jutott.

— Kedves Ehrlich tata, adjon el nekem egy kis szérumot — mondta a kereskedő.

— Először is Ehrlich-Hata és nem Ehrlich tata — mondta a tudós — másodszor pedig nem adok el szérumot. Az közcélokra szolgál.

Nagynehezen mégis csak megegyeztek. Mikor minden rendben volt, barátunk, a kereskedő, megkérdezte Ehrlichet:

— Nézze, tanár ur, — mondta — a mi családunk egy nagyon előkelő család. És egy nagyon gazdag család. Nem adhatna nekem valamivel jobb, különlegesebb szérumot?

— ???

— Hát úgy gondolom, — magyarázta élénken a kereskedő — hogy talán adhatna egy számmal jobb szérumot. Mondjuk hatszázhetest,

(A jó tudó.) Egy részeg embert vittek be ma az aradi rendőrségre. A főkapitányságon jól ismerik a megrögzött alkoholistát és az inapeklós rendőrtiszt jól össze is szidta a vén részegét:

— Nem szégyenli magát, folyton iszik. Hiszen így előbb-utóbb tönkre megy a tüdeje.

— Mitül menne tönkre?

— A szesztől. A spiritusztól.

A részeg ember vigyorgó arccal felelt: — Tönkre megy a tudóm a spiritusztól? Jó vico. Én egyszer voltam a pesti múzeumban és ott láttam, hogy a tudó spirituszban áll, hogy meg ne romoljon.

(A koldus üzlete.) Két koldus párbeszéde a templom előtt:

— Az előbb egy vén hölgy egy hatost adott nekem, aztán kért, hogy egy félóráig imádkozzam a templomban, hegy ő a menyországba juthasson.

— Osztán kend imádkozott?

— Dehogymé imádkoztam. Amíg egy félóráig imádkoznék odabent, addig legalább 5 koronát mulasztanék el. Mert egy félóra alatt 5 koronát

biztosan összekoldulok. Hát csak nem vagyok boldog, hogy 2 forint negyven krajcárt ráfizessek a dologra azért, hogy az a vénkisasszony esetleg a menyországba juthasson.

KÖZSAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Aradi gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szept. 2.

A régen óhajtott esőt végre megkaptuk, sőt talán most már többet is, mint amennyire szükség lenne.

A redukált terméseredmény erős hatással van a gabonaüzlet irányzatára, az árak emelkedtek. A kedvezőtlen időjárás folytán ma gyengébb hozatal volt.

Eladásra került:

1200 mm. uj buza	8 70—9 50
100 mm. uj-rozs	6 60—6 70
100 mm. uj-árpa	6 40—6 50
500 mm. uj-zab	7 20—7 30
100 mm. ó-tengeri	5 50—5 60

Az árak ötven kilogrammonként, koronákban értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, szeptember 2.

Amerika 1/2-el olcsóbb. Kínálát, vételkezdő mérsékelt. 15,000 mm. 5—0 fillerrel magasabb.

Az árak 50 kilónként számítottak.

	Dél sárlát	2 órai sárlát
Buza 1910. októberre	10 08—10 09	10 19—10 20
Buza 1911. áprillisa	10 38—10 39	10 38—10 39
Rozs 1910. októberre	7 44—7 45	7 42—7 43
Zab 1910. októberre	8 18—8 19	8 28—8 29
Tengeri 1911. májusra	5 88—5 89	5 87—5 88

A Temesvári Lloyd-Társulat terményosarnokának hivatalos árjegyzése.

Távirati tudósítás.

(Árak 50 kilogrammonként koronák értékben.)

1910. Szept. 2.

Buza (szokvány-minőség):

75 kilogrammos uj	8 80—8 90
76	8 90—9 00
77	9 00—9 10
78	9 10—9 20

Buza (Temesvári keresk. áru):

75 kilogrammos uj	8 65—8 75
Rozs uj	6 40—6 50
Árpa uj	5 90—6 00
Zab uj	6 70—6 80
Tengeri régi	5 50—5 60

Budapesti értéktőzsde. (Táv. jelentés.)

— Szept. 2. —

Magyar aranyjárdék 4%	112.—
Magyar koronajárdék 4%	92.05
Magyar koronajárdék 3 1/2%	81.—
Magy. földtörh. kötvény 4%	92.25
Horvát-szlavon földtörh. kötvény	93.50
Magyar nyeresémsorsor. kölcsön	223.—
Tiszazab. és szegedi sorajegy kölcsön	155.50
Oszták járdék papírban	93.50
Oszták járdék ezüstben	97 25
Oszták járdék aranyban	116.—
Oszták koronajárdék 4%	93.50
1868. évi osztrák államsorajegy	171.—
Oszták-magyar bankreszvény	18.45
Magyar hitelbank-reszvény	861.50
Oszták hitelintézeti részvény	667.75
Oszt.-magy.-államasutó részvény	749.—
20 frankos arany (Napoleonkor)	19.09
Német birodalmi márka	117 40
London vista	240.35
Páris vista	95.22 1/2
20 márkás arany	23.43

Feladó szerkesztő:

BOLGÁR LAJOS.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Bére Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1910. szept. 3-án, szombat:

1. A nekihevült zongorajátékos, Humoros. — 2. Gyermeki önfeláldozás. Dráma. — 3. Utazás Tumiszon át. Látványos. — 4. Egy pár ingyen cipő Humoros. — 5. Téli élet a Harz hegységben, Látványos. — 6. Szerelmi történet. Dráma. — 7. Az idealista ötletel. Humoros. — 8. A rongyszédő. Kétkép.

Eladások 6 órától kezdve.

Helysárak: I-és hely 1 kor., II-ik 80 fill., III-ik 60 fill., IV-ik hely 40 fill., V-ik hely 20 fill.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a ca. és kár. 33. gimnázium zenekara játszik. — Cukrászda.

NYILTÉR.

Tanfny Ida

zongora tanítónót tanítványai az órák beosztása végett lakásán találhatják délután 4-től 5-ig.

Augusztus hó 28-dikától. 8315

Attila-tér 4. szám.

Üzlet áthelyezés!

BEREGSZÁSZY LAJOS

uri és női szücs divat üzletét

Hal-tér 13. sz alól, Deák Ferenc-utca 32 sz. alá (Sarlót-ház)

helyezte át.

Üzlet áthelyezés!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy rendelkezésemre, átalakításokat, javításokat, nyaralásokat a legolcsóbban felelősség mellett vállalom. A nagyérdemű közönség pártfogását kérve, maradtam teljes tisztelettel 2869

Beregszászy Lajos, szücsmeister

Rendkívül olcsó árakban árusítunk

férfi öltöny, felöltő és fú ruha szöveteket.

Leichner és Fleischer Arad, Szabadság-tér 17. Telefon 475.

Kizárólagos posztó gyári raktár.

8387

Maradékok mindig kaphatók.

Hol szerezzük be ernyő és fűző szükségleteinket?

A temesvári ernyőgyár raktárában

Pontosan és gyorsan készítek ernyő áthuzatekat és javításokat.

Arad, Andrásy-tér 20. szám.

Varga D. Dani.

Megbízható, szolid, olcsó árak mellett.

2254

Telefon szám 785.

Telefon szám 785.

A beiratáshoz kiemelendő gyermek cipők, leány, fiu cipők. Fiu ingek óriási választékban.

Róna Jenő cipő-, fehérnemű- és uridivat-üzlete
Arad, Andrassy-tér 17. (Reinhart-ház.)

Nagy választék női- és férfi cipőkben. — Uri f. h. nemű kelengye készen és mérték szerint rendelve. — Elsőrendű gallérok, mansetták. — Nyakkendő különlegességek. — Legjobb minőségű bőrkecstyűk. — Tartós harisnyák. 2001 Szabott árak.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Olcsó oktatást

és zongoratanítást elfogadok házban és házon kívül. Cím a kiadóban. 3402

Üzlet kiadó.

A város központján, Salac-utca 8. szám, a Casino alatt egy nagy üzlet raktárral kiadó, — ott két nagy tükör és két nagy vendéglői takaréktűzhely eladó. Felvilágosítással szolgál a házban levő Kádár István uriszabó. 3409

Pollák Arnold

szállítási irodájában egy gyakoronok felvétetik. 3411

Uri családnál

magyar házikoszt kapható. Cím a kiadóban. 3418

Buter.

Két szobás ebédlő és háló politurizott mahagoni, egy pár hónapos, elköltözés miatt azonnal eladó. Bővebbet Schweiger cukrásznál, Boros Béni-tér 8. szám. 3413

Francia nő,

kitűnő francia-német társalkodó, oktat kezdőket. Cimeket kérjük Keppich könyvkereskedésbe adni. 3338

Iskolai táskák

könyvszíjak, iskolai szerek, irkák, körzők, rajztáblák legjobb kivitelben kaphatók Ingusz I. és Fia könyv és papirkereskedésében Andrassy-tér 16. és Weitzer János-utca. 671

Kész talicskák

nagyban és kicsinyben, vasalva vagy anélkül olcsón kaphatók. Viszont elárusítók kedvezményben részesülnek. Geiszl jármű- és faárugyár Miksa-utca 2—8. 2505

Tankönyvek

(ujak és használtak) legnagyobb készlete. Minden iskolakönyv használhatóságáért szavatolok. Pontos kiszolgálás vidékre is. Füzetek, körzők és egyéb tanszerek előírás szerint. 90.000 kötetes kölcsönkönyvtár és 80.000 kötetes zenemű-kölcsönző intézet. Kerpel Izse könyvkereskedése Aradon. 525

Első minőségű paulisi szőlő

— nagyobb mértékben — vehető özv. Ana Fizesannál Lippán, uri-utca 898. sz. 3369

Kiadó:

Két utcai szoba mellékhelyiséggel vízvezetékekkel november 1-re. Üzlet azonnal Nagy Sándor-utca 5. sz. 3372

Abonenseket, iskolásfiukat

telfes ellátásra elfogad Kohn Adolfné Petőfi-utca 6. sz. 3020

Kiadó

2 szoba és konyha gyermektelen, csendes családnál, színház közelében. Ajánlatokat 14. szám alatt kiadóhivatalba kérünk. 3339

Kereskedősegéd

kerestetik vidéki vegyeskereskedésbe azonnali belépésre. Román nyelv ismerete kívántatik. Ajánlatok Vidék 50. jellegre a kiadóhivatalba kéretik. 2988

Elveszett

egy fiatal barnaszőrű dogg, „Gladys” névre hallgat. Megtaláló jutalomban részesül Zabán Sándornál Bem-utca 1. a. sz. 3415

Kraus? Paulin

könyv és papirkereskedése Atzél Péter-utca, Színház-épület. Ajánlja új és használt tankönyveit az összes iskolák számára. Elsőrendű tan- és írószerek legnagyobb készletét. Legfigyelmesebb kiszolgálás. 511

Balla Frigyes

polgári iskolai rajztanár magán festő-iskolája (Kápolna-utca 6. sz.) szeptember 5-én ismét megnyílik. Bővebbet ugyanott d. u. 2—4 óráig. 3320

Borosbordók

100-tól 800 liter irtartalommal teljesen jókarban eladók egyenként is. Nádor-utca, sörraktár. 3272

A közeledő

izraelita ünnepekre az aradi izraelita templomban egy férfi és két női imaszék örök áron eladó. Bővebbet Róth József, szállítónál, Arad, Eötvös-utca 3. 3343

Egy két szobás lakás

üres vagy butorozott, kerestetik. Cím a kiadóban. 3261

Uj Internátus Lippán.

A t. érdekelt szülők értesítettnek, hogy az 1910—11-é, iskolai tanévre a modern követelményeknek minden tekintetben megfelelő fiu-nevelőintézet nyílik Lippán, a mely felett a főfelügyeletet a helybeli középiskolák igazgatója, míg a tanulmányi felügyeletet a tanári testület 1—1 tagja gyakorolja; egészségi szempontból pedig a városi főorvos felügyelete alatt áll. 3046

Helyszüke miatt az első évben csak **korlátozott számban** vétetnek fel felsőkereskedelmi-, polgári- és elemi-iskolai növendékek **igen mérsékelt díj** mellett.

Prospektussal készséggel szolgál

A Lippai Diák-Otthon Igazgatósága
Lippán.

INGYEN!

javitom a nálam vásárolt cipőket!

Cipő, kalap,
uri divat cikkeket

Korányinál

Szabadság-tér 3. szám,
(volt Winternitz-féle helyiség)

veszünk a legjobban és legolcsóbban.

Kizárólagos lerakata a híres **Moskovits-féle Anatomiai cipőknek**. Számtalan előnye: versenykülső árak. Nem veszi a formáját. Rugganyos járás. Kellemes viselet. Fájós lábaknál nélkülözhetetlen. **Megszünteti a lábizzadást! Győződjék meg!** 3307

Saját érdekében nézze meg kirakataimat!!

Értesitem a n. é. fürdőző közönséget, hogy tulajdonomat képező

Alvácza

 (Arad és Hunyad-megye határan.)

kénes hőgyógyfürdő, mely ízületi csúznál, köszvénynél, rheumánál, lobosodásnál stb. csodás gyógyhatást eredményez, az utóidényben, — szeptember—november — hóban, igen méltányos áron, heti 35 koronás penzióval nyújt teljes ellátást. (I. rendű lakás, fürdőzés, étkezés: reggeli kávé süteménnyel, ebéd 3 tál étel, vacsora 1 tál húsétel.) 3410

A fürdő előnye: Közvetlen vasuti állomás, közelség, kitűnő ételek és italok, tiszta, száraz szobák, figyelmes kiszolgálás, olcsó árak és csodás gyógyhatás.

Berkovits Izidor,
fürdőtulajdonos.

Iskolai beiratási hirdetés!

Iskolai beiratási idényre.

Fischer nagyáruházának

Arad, Szabadság-tér 12.

szonzációs olcsó árjegyzékek!

Külön osztály gyermekek részére!

Gyermekek nyakkendők!

Gyermekek mosó nyakkendők csokor	10 kr.
Gyermekek regatta	15 "
Gyermekek tiszta selyem csokor	25 "
Gyermekek regatta	25 "
Gyermekek plastron	20 "

Gyermekek ingek!

Gyermekek ingek vasalt fehér	95 kr.
Gyermekek jó minőségű sifonból	1.05 "
Gyermekek ingek puha mellű sifonból	1.25 "
Gyermekek egész finom madipulánból	1.45 "
Gyermekek gallérok és manzsetták jó minőségben	

Gyermekek kalapok!

Gyermekek őszi kalap lodenből	75 kr.
Gyermekek fekete és színes	98 "
Gyermekek finomabb min.	1.25 "
Gyermekek elegáns kivitelben	1.85 "
Gyermekek sikkos forma selyem béléssel	1.50 "

Gyermekek sapkák!

Gyermekek sport sapka kockás szövetből	85 kr.
Gyermekek sapka kék szövetből	50 "
Gyermekek deák sapka finom cheviotból	65 "
Gyermekek matróz sapka kék és piros szövetből	75 "
Gyermekek matróz sapka kék és piros selyemből	1.15 "

Gyermekek eső ernyők!

Gyermekek eső ernyő croiseból	95 kr.
Gyermekek eső ernyő clottból	1.15 "
Gyermekek eső ernyő finom canelából	1.45 "
Gyermekek eső ernyő sergeből	1.60 "
Gyermekek eső ernyő jó minőségű selyemből	1.75 "

Gyermekek zsebkendők!

Gyermekek zsebkendők képekkel	05 kr.
Gyermekek zsebkendők sifonból fehér	08 "
Gyermekek zsebkendők vászonból	11 "
Gyermekek zsebkendők jobb minőségű vászonból	14 "
Gyermekek zsebkendők fin. szín. batiszt	15 "

Gyermekek iskolai táskák!

Gyermekek iskolai táskák viaszos vászonból	85 kr.
Gyermekek iskolai táskák színes képekkel	45 "
Gyermekek isk. táskák vízut. vászonból	50 "
Gyermekek isk. táskák jó minőségű tartós	60 "
Gyermekek iskolai táskák bőrből	75-1.50 "

Gyermekek patent harisnyák fogynézi munkái!

Gyermekek pat. harisnyák, árak nagyság szerint.	
Gyermekek patent harisnyák jó min.	15-27 kr.
Gyermekek pat. harisny. diamant fekete	19-38 "
Gyermekek pat. harisny. dupla sarokkal	27-45 "
Gyermekek pat. harisny. legjobb min.	32-57 "

Különböző tárgyak gyermekek részére!

Gyermekek nadrág tartók gumiából	19-35-ig.
Gyermekek zsebkés fehér és barna csonttal	20-30-ig.
Gyermekek fogkefék	10-25-ig.
Gyermekek pénz erszény bőrből	10-50-ig.
Gyermekek patent zseb tintatartók	25-50-ig.

Férfi divat osztály! Olcsó árjegyzékek!

Férfi fehérnemű!

Férfi ing színes puha mellű	1.15 kr.
Férfi ing sifonból puha mellű	1.35 "
Férfi ing angol zephtől színes	1.45 "
Férfi ing egész finom fehér damaszt mellű	1.65 "
Férfi ing egyedüli különlegességem drapp csíkos	1.75 "

Férfi kalap ujdonságok!

Férfi kalap jó minőségben	1.25 kr.
Férfi kalap meghúzható jó minőségben	1.50 "
Férfi kalap színes és fekete legújabb forma	1.75 "
Férfi kalap elegáns, finom gyapjuból	2.00 "
Férfi kalap legújabb nyulszőrűből	2.50 "

Férfi esőernyők!

Férfi esőernyő croiseból	1.15 kr.
Férfi esőernyő jó minőségű clottból	1.35 "
Férfi esőernyő tartós canelából	1.50 "
Férfi esőernyő glória selyemből	1.75 "
Férfi esőernyő finom selyemből	1.95 "

Férfi nyakkendők óriási választékban!

Férfi batiszt csokor szép mintákban	11 kr.
Férfi batiszt regatta szép mintákban	19 "
Férfi selyem csokor gyönyörű szép mintákban	25 "
Férfi selyem regatta gyönyörű szép mintákban	85 "
Férfi nyakkendők tiszta selyemből ujd.	50 "

Különböző férfi divatcikkek!

Nagyvárostéku zsebkendők dr.	19-25 kr.
Jó minőségű nadrágtartók drb.	35-50 "
Jó minőségű harisnyakötők drb.	39-50 "
Nagy választék divatos kézelő-gombok bar.	25-50 "
Jó minőségű köpör lárváló alkalmi vétel	95 "

Férfi harisnyák!

Férfi harisnya maccai nyersszín párja	19 kr.
Férfi harisnya színes és fekete párja	25 "
Férfi harisnya divatos csíkos párja	29 "
Férfi harisnya különlegesség legújabb minták párja	35 "
Férfi harisnya tiszta cernából párja	45 "

Női divat osztály!

Női fehérnemű!

Női ing sifonból hímzéssel díszítve	85 kr.
Női ing madipulán gyönyörű hímzés betéttel	1.15 "
Női ing finom vászonból kézi hímz.	1.50 "
Női ing finom franc. batisztból szin.	1.75 "
Női ing rumburgi vászonból kelet-gyének	2.00 "

Különböző női divatcikkek!

Női selyem esőernyő alkalmi vétel	1.75 kr.
Női selyem övek, fekete és színes	50-95 "
Női selyem gumí övek, fekete és színes	5-1.50 "
Női kiegészítők, bőrből legújabb.	45-90 "
Női selyem nyakkendők és divatos gallérok.	

Női harisnyák!

Női harisny. kötött szín. és fekete párja	35 kr.
Női harisnyák színes csíkos legújabb divat párja	80 "
Női harisny. mintázott tiszta cernából párja	50 "
Női harisny. flour fek. alkalmi vét. párja	65 "
Női harisny. flour áttört egész fin.	95 "